

Guia de l'estudiant

2004 | 2005

Universitat de Vic

**Diplomatura
d'Educació Social**

Facultat d'Educació

Primera edició: juliol de 2004

Edita: Servei de Publicacions de la Universitat de Vic

Carrer de Perot Rocaguinarda, 6. 08500 Vic. Tel. 93 889 48 77

Universitat de Vic. Carrer de la Sagrada Família, 7. 08500 Vic. Tel. 93 886 12 22. Fax 93 889 10 63

Impressió: Artyplan

Índex

Presentació	5
La Facultat d'Educació	7
Estructura	7
Òrgans de Govern	7
Departaments, professorat i professionals de serveis	8
Calendari Acadèmic	11
Organització dels Estudis d'Educació Social en el Sistema de Crèdit Europeu	12
Competències segons orientacions de crèdit europeu de la Universitat de Vic	12
Implantació del sistema de crèdit europeu als Estudis d'Educació Social	13
Els objectius generals dels estudis	13
Competències transversals i específiques dels educadors i educadores socials	14
Els continguts dels estudis	17
La metodologia i el pla de treball	17
El procés d'avaluació	17
Resum del Pla d'Estudis	19
Càrrega lectiva total	19
Ordenació temporal de l'ensenyament	19
Assignatures optatives	20
Assignatures de lliure elecció	20
Complements de Formació per estudiar Psicopedagogia	21
Programes de les assignatures	23
Assignatures obligatòries de 1r curs	23
Didàctica General	23
Llengua, Societat i Educació	26
Coneixement de l'Entorn	29
Psicologia del Desenvolupament	32
Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació	35
Sociologia i Antropologia Social	39
Psicologia Social i de les Organitzacions	41
Educació Permanent	43
Assignatures obligatòries de 2n curs	45
Programes d'Educació de Persones Adultes	45
Organització i Gestió d'Institucions Educatives No Formals	48
Intervenció Educativa sobre Problemes Fonamentals de Desadaptació Social	50
Pràctiques I	53

Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	55
Assignatures obligatòries de 3r curs	57
Pedagogia Social	57
Intervenció Socioeducativa en el Camp de les Discapacitats	60
Pràctiques II	62
Programes d'Animació Sociocultural	65
Formació Ocupacional	67
Progressió de l'adquisició de les competències dels educadors i educadores socials al llarg dels cursos	70

Presentació

Benvolgut / benvolguda estudiant,

En aquesta “Guia de l’estudiant” hi trobaràs els programes de les assignatures troncal i obligatòries dels estudis d’Educació Social del curs 2004-2005, amb el nom del professorat que les imparteix, la metodologia emprada, el sistema d’avaluació i la bibliografia bàsica. També hi figuren algunes altres informacions d’interès, com ara l’estructura de la Facultat d’Educació, el calendari acadèmic, la nova organització de la Diplomatura adaptada a crèdit europeu i un resum del pla d’estudis. Per obtenir altres informacions, referides tant al teu centre com als altres i al conjunt de la universitat, també pots consultar la web de la universitat de Vic (www.uvic.es).

Pel que fa a les assignatures optatives i de lliure elecció, només hi ha el títol, i el programa detallat de cadascuna d’elles figura a la «Guia de les assignatures Optatives i de Lliure Elecció» del curs 2004-2005, editada a part, ja que es tracta d’assignatures que s’ofereixen als estudiants de tota la Facultat d’Educació.

És important que en començar el curs facis una bona lectura dels programes de cadascuna de les assignatures que cursaràs, per tal de fer-te una idea de la seva durada, dels continguts, dels enfocaments i de les tasques que hauràs de dur a terme. Així mateix, i al llarg del curs, serà bo que la tinguis a mà i que la consultis per tenir una referència del desenvolupament de les matèries.

En nom de les persones que formem l’equip de deganat, del conjunt de professors i professores i dels professionals de serveis, aprofito per donar-te la benvinguda a Facultat d’Educació de la Universitat de Vic i a la Diplomatura d’Educació Social i per desitjar-te un curs ben profitós, tot esperant que el contingut d’aquest llibret sigui realment això, una guia que t’orienti i t’acompanyi al llarg del curs.

Assumpta Fargas i Riera
Degana de la Facultat d’Educació

La Facultat d'Educació

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els ensenyaments següents:

Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Infantil
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Primària
Diplomatura de Mestre. Especialitat de Llengua Estrangera
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Especial
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Física
Diplomatura d'Educació Social

Llicenciatura de Psicopedagogia
Llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen el professorat d'unes mateixes àrees. Actualment hi ha cinc departaments:

Departament de Ciències i Ciències Socials
Departament d'Expressions artístiques, motricitat humana i esport
Departament de Filologia
Departament de Pedagogia
Departament de Psicologia

Al capdavant de cada departament hi ha un professor o professora que exerceix de director o directora.

Òrgans de Govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels membres següents:

Assumpta Fargas i Riera, degana
Pere Pujolàs i Maset, cap d'estudis
Jordi Martí i Feixas, coordinador dels estudis de Mestre
Núria Simó i Gil, coordinadora dels estudis d'Educació Social
José Ramón Lago i Martínez, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
Joan Arumí i Prat, coordinador dels estudis de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

El Consell de Direcció

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat. Està constituït pels membres següents:

La degana de la Facultat, que el presideix
La resta de membres de l'equip de deganat de la Facultat
Els directors de Departament

Departaments, professorat i professionals de serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

Director: Josep Casanovas i Prat
Xantal Borràs i Boix
Joan Callarisa i Mas
Miquel Casadevall i Ginestet
Pau Casañas i Xuriach
Agustí Comella i Cayuela
Elisenda Jaumira i Areñas
Marta Marimon i Martí
Francesc Marín i Serrano
Jordi Martí i Feixas
Montserrat Martín i Horcajo
Anna Puig i Ribera
Ramon Rial i Carbonell
Sebastià Riera i Cusí
Isabel Sellas i Ayats
Jacint Torrents i Buxó

Departament d'Expressions Artístiques, Motricitat Humana i Esport

Director: Miquel Pérez i Mas
Joan Arumí i Prat
Ernest Baiget i Vidal
Sebastià Bardolet i Mayola
Gemma Boluda i Viñuales
Mercè Carrera i Peruga
Jordi Coma i Bau
Eduard Comerma i Torras
Providència Daufi i Moreso
Núria Franc i Batlle
Sílvia Giménez i Corrons
Dídac Herrero i Ballart
Mario Keudell i Villacampa
José Luís López del Amo
Eva Marichalar i Freixa
Xavier Peña i López
Gil Pla i Campàs
Eduard Ramírez i Banzo
Carles Romagosa i Vidal
Dolors Rusiñol i Cirera
Oriol Sallent i Bonaventura
Marta Solà i Serrabou
Lluís Solé i Sala

Mireia Tapiador i López
Gemma Torres i Cladera
Josep Vernis i Burés
Arnau Vernis i Llambias

Departament de Filologia

Director: Francesc Codina i Valls
M. Carme Bernal i Creus
Jordina Coromina i Subirats
Marta Corominas i Salom
Assumpta Fargas i Riera
Josep Fornols i Puigoriol
Josep Gallart i Bau
Maria Cinta González i García
Núria Medina i Casanovas
Teresa Puntí i Jubany
Carme Rubio i Larramona
Josep Tió i Casacuberta
Ricard Torrents i Bertrana
Anna Vallbona i González
Maria Àngels Verdaguer i Pajerols

Departament de Pedagogia

Director: Antoni Tort i Bardolet
Jaume Carbonell i Sabarroja
Isabel Carrera i Blancafort
Isabel Carrillo i Flores
Montse Castells i Clota
Eulàlia Collelldemont i Pujadas
Esther Fatsini i Matheu
Josep Font i Roura
Anna Gómez i Mundó
Rosa Guitart i Aced
Núria Padrós i Tuneu
Olga Pedragosa i Xuclà
Ramon Plandiura i Vilacís
Maite Pujol i Mongay
Pere Pujolàs i Maset
M. Rosa Roca i Tañà
Esther Sarquella i Casellas
Núria Simó i Gil
Ramon Sitjà i Domènech
Joan Soler i Mateu
Joan Vera i Saucedo

Departament de Psicologia

Director: Àngel Alsina i Pastells
Irene Balaguer i Felip

Montse Benlloch i Burrull
Jaume Carbonés i López
Manel Dionís Comas i Mongay
M. Teresa Feu i Vidal
Julio César Figueroa
Assumpció Guillén i Font
José Ramón Lago i Martínez
Pilar Prat i Viñolas
Anna Pujol i Costa
Sònia Reig i Orta
Gemma Riera i Romero
Ramon Riera i Euras
Joan Sala i Baiget
Josep Santacreu i Tañà
Àngel Serra i Jubany
Jordi Verdaguer i Gorchs
Berta Vila i Saborit

Secretaria: Rosa M. Guix i Godayol
Dolors Muñoz i Vilaseca
Ester Muñoz i Tamargo
Dolors Ruiz i Zafra
Elisabet Vila i Sala

Calendari Acadèmic

1r curs

Rebuda dels estudiants: 27 de setembre de 2004, a les 16 h.

Docència 1r quadrimestre: del 27 de setembre de 2004 al 21 de gener de 2005

Exàmens: 1a convocatòria: del 24 de gener al 4 de febrer de 2005

2a convocatòria: del 27 de juny a l'1 de juliol de 2005

Docència 2n quadrimestre: del 14 de febrer al 3 de juny de 2005

Tallers d'Educació social: Setmana del 28 de febrer al 4 de març de 2005

Exàmens: 1a convocatòria: del 13 al 23 de juny de 2005

2a convocatòria: de l'1 al 9 de setembre de 2005

2n i 3r curs

Docència 1r quadrimestre: del 20 de setembre al 10 de desembre de 2004. (Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació: del 27 de setembre al 10 de desembre de 2004)

Exàmens: 1a convocatòria: del 13 al 21 de desembre de 2004

(Els exàmens dels Complementos de Formació també es faran del 13 al 21 de desembre)

2a convocatòria: del 27 de juny a l'1 de juliol de 2005

Pràctiques I i II: de l'11 de gener al 25 de febrer de 2005. (Els dies 22 de desembre de 2004 i 10 de gener de 2005 es destinaran a les sessions d'orientació de les Pràctiques)

Tallers d'Educació social (2n curs): Setmana del 28 de febrer al 4 de març de 2005

Curs monogràfic d'Educació social (3r curs): Setmana del 28 de febrer al 4 de març de 2005

Docència 2n quadrimestre: del 7 de març al 3 de juny de 2005

Exàmens: 1a convocatòria: del 13 al 23 de juny de 2005

2a convocatòria: de l'1 al 9 de setembre de 2005

Dies festius:

11 d'octubre, dilluns, pont

12 d'octubre de 2004, dimarts, festa estatal (El Pilar)

1 de novembre de 2004, dilluns, Tots Sants

6 de desembre de 2004, dilluns, festa estatal (Dia de la Constitució)

7 de desembre, dimarts, pont

8 de desembre de 2004, dimecres, festa estatal (La Puríssima)

23 d'abril de 2005, dissabte, Sant Jordi, festa de la UVic

16 de maig de 2005, dilluns, Segona Pasqua

24 de juny de 2005, divendres, Sant Joan

25 de juny, dissabte, pont

5 de juliol de 2005, dimarts, Festa Major de Vic

Vacances:

Nadal: del 23 de desembre de 2004 al 9 de gener de 2005, ambdós inclosos

Setmana Santa: del 19 de març de 2005 al 28 de març de 2005, ambdós inclosos

Organització dels Estudis d'Educació Social en el Sistema de Crèdit Europeu

Les universitats europees es troben en un procés de discussió per acordar les línies generals de la creació de l'Espai Europeu d'Educació Superior a fi de facilitar la mobilitat dels estudiants i professionals en programes d'intercanvi i apostar per la flexibilitat i la qualitat. Aquesta oportunitat ofereix a l'àmbit universitari un marc de reflexió per a la cerca d'una més àmplia qualitat en els seus estudis. Amb aquesta doble intenció la Universitat de Vic ha endegat un procés de reflexió i debat per oferir uns estudis professionalitzadors adaptats a aquesta nova situació i concretament la Facultat d'Educació ha iniciat un treball d'adaptació en els estudis d'Educació Social.

Competències segons les orientacions de crèdit europeu de la Universitat de Vic

Els estudis universitaris tenen una doble vessant: l'acadèmica i la professionalitzadora, és a dir tenen com a funció principal oferir les bases del coneixement dels estudis i preparar per a l'exercici d'una professió, a un primer nivell de qualificació professional. Per tant, l'alumnat, al llarg de la seva carrera, ha d'adquirir una sèrie de competències acadèmiques i professionals.

Algunes d'aquestes competències són comunes a totes les professions d'un determinat nivell de qualificació. Per exemple, tenir la capacitat de resoldre problemes de forma creativa, o de treballar en equip, són competències comunes a pràcticament totes les professions, i és de suposar que un universitari les adquirirà, incrementarà i consolidarà al llarg dels seus estudis, primer, i, després, en la seva vida professional.

Altres competències, en canvi, són específiques de cada professió. Una traductora o un intèrpret, posem per cas, ha de dominar unes competències professionals molt diferents de les que ha de dominar un educador o una educadora social. Quan parlem de competències ens referim a un conjunt de coneixements, capacitats, habilitats i actituds aplicades al desenvolupament d'una professió. Aquesta diversitat en les competències que cal que adquireixi un estudiant universitari es poden classificar en competències *instrumentals*, *interpersonals* i *sistèmiques*, tal com especifica El Projecte *Tuning Educational Structures in Europe*. Aquestes són:

a) Competències instrumentals

Les *competències instrumentals* són aquelles capacitats cognitives relacionades amb la capacitat de conèixer, d'entendre i operar amb idees i pensaments; capacitats metodològiques, relacionades amb la transformació de l'entorn; capacitats d'aplicació de coneixements adquirits i capacitats relacionades amb l'organització del temps i les estratègies d'aprenentatge, presa de decisions o resolució de problemes; capacitats tècniques relacionades amb l'ús d'aparells tècnics, informàtics o de gestió de la informació; i capacitats lingüístiques de comunicació oral i escrita o de domini d'una llengua estrangera. Les 10 competències instrumentals més importants per a qualsevol estudi universitari segons El Projecte *Tuning Educational Structures in Europe* són: 1) Capacitat d'anàlisi i de síntesi; 2) Capacitat d'organitzar i de planificar; 3) Coneixement bàsic general; 4) Fonaments del coneixement bàsic de la professió; 5) Comunicació oral i escrita en la llengua pròpia 6) Coneixement d'una llengua estrangera; 7) Destresa en l'ús elemental de la informàtica; 8) Destresa en l'ús de la informació; 9) Resolució de problemes i 10) Presa de decisions.

b) Competències interpersonals

Les *competències interpersonals* fan referència a capacitats individuals, com ara la capacitat d'expressar els propis sentiments, la capacitat per a la crítica i l'autocrítica, o a capacitats socials relacionades amb les capacitats interpersonals o el treball en equip o l'expressió del compromís ètic i social, i les quals ten-

deixen a afavorir processos d'interacció social i de cooperació. El Projecte *Tuning Educational Structures in Europe* destaca com a més rellevants: 1) Habilitats per a la crítica i l'autocrítica; 2) Habilitats per treballar en equip; 3) Destreses interpersonals; 4) Habilitat per treballar en un equip interdisciplinari; 5) Habilitat per comunicar-se amb experts d'altres camps; 5) Apreciació de la diversitat i la multiculturalitat; 6) Habilitat per treballar en un context internacional i 7) Compromís ètic.

c) *Competències sistèmiques*

Les *competències sistèmiques* són aquelles que possibiliten l'anàlisi dels problemes i les situacions professionals de forma global. Suposen una combinació de comprensió, sensibilitat i coneixement. Inclouen, per exemple, la capacitat per planificar canvis i fer millores en la totalitat del sistema i per dissenyar nous sistemes, la capacitat de lideratge, i de mostrar iniciativa i esperit emprenedor. Les competències sistèmiques requereixen la base de la prèvia adquisició de les competències instrumentals i interpersonals. Dins d'aquest grup destaquem aquelles que prioritza el Projecte *Tuning Educational Structures in Europe*. 1) Capacitat per aplicar el coneixement a la pràctica; 2) Destreses de recerca, 3) Capacitat per aprendre; 4) Capacitat per adaptar-se a situacions noves; 5) Capacitat per generar noves idees (creativitat); 6) Lideratge; 7) Comprensió de les cultures i els costums d'altres països; 8) Habilitat per treballar amb autonomia; 9) Disseny i direcció de projectes; 10) Iniciativa i esperit emprenedor; 11) Preocupació per la qualitat i 12) Disposició per a l'èxit.

Implantació del sistema de crèdit europeu als Estudis d'Educació Social

Partint d'aquest context de referència des dels estudis d'educació social de la Universitat de Vic especificuem les competències instrumentals, interpersonals i sistèmiques necessàries per a l'educador o educadora social en el quadre que es detalla a continuació, sent coherents amb les competències transversals comunes a tots els estudiants universitaris i amb les específiques que defineixen el perfil de l'educadora o educador social sense oblidar el marc de referència dels objectius generals dels estudis.

Els objectius generals dels estudis

Els Estudis d'Educació Social a la Universitat de Vic pretenen proporcionar una formació professional i acadèmica àmplia i adaptada a les necessitats de la societat actual. Així, quan l'estudiant hagi finalitzat els estudis ha de ser de capaç de:

1. Comprendre, fonamentar i desenvolupar processos socioeducatius des del punt de vista científic i de forma interdisciplinària, contextualitzats en els diferents àmbits de la vida en societat.
2. Conèixer els col·lectius participants en els diferents àmbits de l'educació social i actuar amb, en i per a la persona, el grup i la comunitat amb estratègies participatives i de transformació que contribueixin a la socialització, integració, promoció social i convivència cívica.
3. Adquirir competències, habilitats, tècniques i recursos propis de la professió amb la finalitat de dissenyar, desenvolupar i avaluar propostes, programes o projectes socioeducatius que responguin a necessitats, demandes i expectatives de les persones i de la societat.
4. Adquirir competències, habilitats, tècniques i recursos propis de la professió amb la finalitat d'organitzar i gestionar institucions socioeducatives promovent el treball en xarxa dins de la comunitat.

5. Conèixer eines i metodologies de recerca que permetin la valoració de la realitat i l'anàlisi de l'acció socioeducativa en diferents contextos i àmbits de l'educació social.
6. Desenvolupar la capacitat crítica i la responsabilitat ètica en la investigació i acció social i educativa per reflexionar sobre la pràctica professional que s'insereix en les accions de la vida quotidiana i en els processos de canvi social.

Aquests objectius, que abasten de forma àmplia les fites a assolir durant els estudis, han de possibilitar el treball de les competències transversals i específiques més importants dels estudis d'educació social.

Competències transversals i específiques dels educadors i educadores socials

El conjunt de competències transversals i específiques que els estudiants hauran d'assolir durant els tres cursos dels estudis d'educació social són les 45 que exposem a les taules núm. 1, 2 i 3. Al final de la guia trobareu la progressió de l'adquisició d'aquestes competències durant els cursos (taula núm. 4).

Taula núm 1: Competències instrumentals dels estudis d'educació social

Competències instrumentals

1. Coneixement sobre els diferents àmbits de la vida en societat (sociològic, històric, polític, pedagògic, filosòfic, de pensament polític, psicològic, etc.)
2. Coneixement de les característiques fonamentals dels entorns socials i laborals d'acció educativa
3. Coneixement dels principals tipus de desadaptació social i les línies generals d'acció
4. Coneixement del context institucional: marc legislatiu (sobre educació, benestar social, serveis socials...) i mecanismes per actualitzar-los, models d'organització dels serveis i institucions dedicats a l'atenció socioeducativa, protocols administratius...
5. Coneixement dels factors biològics, ecològics i ambientals que afecten els processos socioeducatius
6. Coneixement dels estadis evolutius de la població infantil, jove i adulta amb què es treballa
7. Coneixement dels fonaments teòrics dels processos d'orientació i intervenció per a la integració social i laboral
8. Coneixement de les TIC i del seu potencial educatiu dins el teixit social, cultural i laboral
9. Coneixement dels fonaments del disseny i ús dels recursos socioeducatius presents en el context de la pràctica educativa
10. Coneixement d'eines i instruments d'anàlisi de valoració de la realitat
11. Coneixement per a la prevenció i compensació de dificultats per promoure la justícia social entre els educands
12. Coneixement dels mètodes i estratègies d'investigació en educació social
13. Capacitat per a adoptar una mirada complexa de la realitat:
 - Tècniques de recollida d'informació
 - Criteris de selecció i d'organització de la informació
 - Estratègies d'anàlisi de la informació
14. Capacitat per a fer anàlisi de contextos institucionalitzats
15. Capacitat per a identificar i reconèixer el saber educatiu viu i creat en i des de l'experiència
16. Capacitat per resoldre problemes i prendre decisions
17. Capacitats comunicatives (bona comprensió i expressió oral i escrita)
18. Capacitats argumentatives (coherència de discurs, marc teòric i rigor argumentatiu)
19. Capacitat per a interpretar diagnòstics
20. Capacitat per adquirir habilitats comunicatives en una llengua estrangera
21. Capacitat per conèixer la complexitat de les diferents funcions i tasques de l'educador/a social: funció educativa, docent, de prevenció, informativa, d'animació, organitzativa, de gestió, compensadora, de promoció, etc.
22. Actitud curiosa i inquieta cap a la realitat social, econòmica, cultural i política de la societat, per aprofundir en l'anàlisi dels contextos.

Taula núm 2: Competències interpersonals dels estudis d'educació social

Competències interpersonals

23. Capacitat per a trobar la distància professional òptima davant de les situacions socioeducatives
24. Capacitat per a treballar en equips desenvolupant habilitats de comunicació interpersonal
25. Capacitat per a acollir els moments d'ambivalència professional i elaborar saber a partir d'ells
26. Capacitat per a actuar amb, en i per a la persona, el grup i la comunitat amb estratègies participatives i de transformació
27. Capacitat per a gestionar els conflictes. Treballar a partir de la pregunta i la crisi
28. Capacitat i compromís per a seguir una ètica professional
29. Capacitat per afavorir processos de participació i d'acció comunitària
30. Actitud d'escolta oberta a l'altre
31. Actitud per aprofundir en el procés de coneixença de les persones i dels col·lectius participants dels diferents àmbits de l'educació social.
32. Habilitat per a la crítica i l'autocrítica
33. Capacitat per a acompanyar i mediar en processos educatius

Taula núm 3: Competències sistèmiques dels estudis d'educació social

Competències sistèmiques

34. Capacitat per a la recerca i actualització en la formació
35. Capacitat per a la investigació i redacció del saber professional
36. Capacitat per a adaptar-se a l'entorn i transformar-lo
37. Capacitat per establir relacions sistèmiques del coneixement
38. Capacitat per aplicar el coneixement en la pràctica
39. Capacitat per treballar en entorns multiculturals i plurilingüístics
40. Capacitat per a elaborar plans, programes i projectes (d'animació i temps lliure, d'intervenció comunitària, d'intervenció socioeducativa al llarg de tota la vida, d'integració sociolaboral, d'inserció de col·lectius amb dificultats) tenint en compte la diversitat dels subjectes. Planificar, desenvolupar pautes d'acció i avaluar
41. Capacitat per a l'avaluació continuada dels processos del treball socioeducatiu amb la persona, el grup i la comunitat
42. Actitud activa des d'una perspectiva transformadora de la realitat
43. Ús crític i reflexiu de la raó en la pràctica educativa (responsabilitat i compromís coherent educatiu)
44. Capacitat per desenvolupar l'autoconeixement (maduresa, equilibri emocional, autocontrol)
45. Perfil actitudinal creatiu, imaginatiu, amb iniciativa, optimisme i implicació

Els continguts dels estudis

El desenvolupament dels objectius generals i de les competències professionals s'assolirà a través de les diferents assignatures troncales, optatives i de lliure elecció que els estudiants desenvoluparan a cada curs i que es detallen en els programes de les assignatures de cada curs que es concreten més endavant.

La metodologia i el pla de treball

Les competències professionals plantegen l'ensenyament universitari com un ensenyament que va més enllà de la consolidació dels continguts bàsics de referència per a la professió. Per tant, demana unes formes de treball complementàries a la transmissió de continguts i és per això que parlem de tres tipus de treball a l'aula, que en el seu conjunt constitueixen *les hores de contacte* de l'alumnat amb el professorat:

- Les *sessions de classes* s'entenen com a hores de classe que imparteix el professorat a tot el grup. Aquestes sessions inclouen les explicacions del professorat, les hores de realització d'exàmens, les conferències, les projeccions, etc. Es tracta de sessions centrades en algun o alguns continguts del programa.
- Les *sessions de treball dirigit* s'entenen com a hores d'activitat de l'alumnat amb la presència del professorat (treball a l'aula d'ordinadors, recerca documental a la biblioteca, correcció d'exercicis, pràctiques de laboratori, seminaris en petit grup, direcció de treballs, atenció a l'alumnat per a preparar exposicions, acció tutorial de petit grup, etc.). Aquestes sessions podran estar dirigides a tot el grup, a un subgrup o a un equip de treball.
- Les *tutories individuals* són aquelles hores en què el professorat atén de forma individual l'alumnat per conèixer el progrés que va realitzant l'estudiant en el treball personal de l'assignatura.

D'altra banda, les sessions dedicades al *treball personal* de l'alumnat són les hores destinades a l'estudi, a la realització d'exercicis, a la recerca d'informació, a la lectura, a la redacció i realització de treballs individuals o en grup, a la preparació d'exàmens, etc. Es tracta de les sessions que es considera que l'alumnat ha de dedicar a l'assignatura per a l'assoliment dels objectius planificats.

La suma final *d'hores de contacte i de treball personal* és una xifra al voltant de les 25 hores per cada crèdit de l'assignatura.

Pla de Treball

Aquesta nova forma de treballar demana la creació d'eines de planificació per a l'alumnat per tal que pugui organitzar i preveure la feina que ha de realitzar a les diferents assignatures. És per això que el Pla de treball esdevé un recurs important que possibilita la planificació del treball que ha de fer l'estudiant en un període de temps limitat. Per exemple, es pot preparar un pla de treball, del qual disposa l'estudiant a l'inici de cada període, per a cada tema del programa, per a un període de temps (quinzenal, mensual...).

El procés d'avaluació

L'avaluació es diversifica a fi de ser útil en l'avaluació de les competències que cada assignatura pretén assolir. Per tant, cal utilitzar diferents instruments per poder garantir una avaluació més global que tingui en

compte el treball que s'ha realitzat per assolir els diferents tipus de competències. Així doncs, l'examen al final de l'assignatura no és l'únic instrument vàlid per a l'avaluació. És per aquesta raó que parlem de dos tipus d'avaluació amb el mateix grau d'importància:

Avaluació de procés: Seguiment del treball individualitzat per avaluar el procés d'aprenentatge realitzat durant el curs. Aquest seguiment es pot fer amb les tutories individuals, el lliurament de treballs de cada tema i la seva posterior correcció, amb el procés d'organització i assoliment que segueixen els membres d'un equip de forma individual i col·lectiva per realitzar els treballs de grup, etc.

Avaluació de resultats: Correcció dels resultats que poden ser de diferents tipus com per exemple treballs en grup de forma oral i escrita, exercicis de classe realitzats en petit grup, reflexions i anàlisis individuals en les quals s'estableixen relacions de diferents fonts d'informació més enllà dels continguts explicats pel professorat a les sessions de classe, realització d'exàmens, etc.

Resum del Pla d'Estudis

Càrrega lectiva total

L'estudiant ha de completar un currículum de 194 crèdits, distribuïts de la manera següent:

Matèries Troncals:	95 crèdits
Matèries Obligatòries:	60 crèdits
Matèries Optatives:	18 crèdits
Matèries de Lliure Elecció:	21 crèdits
Total:	194 crèdits

Ordenació temporal de l'ensenyament

PRIMER CURS C.A.

Anuals

Llengua, Societat i Educació	9
Didàctica General	9
Coneixement de l'Entorn	9
Psicologia del Desenvolupament	9

Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre	C.A.
Sociologia i Antropologia Social	6	Educació Permanent	6
Teories i Instituc. Contempor. d'Educac.	6	Psicologia Social i de les Organitzacions	6

SEGON CURS C.A.

Anuals

Programes d'Educació de les Persones Adultes	9
Organització i Gestió d'Institucions Educatives no Formals	9
Intervenció Educativa sobre Problemes Fonamentals de Desadaptació Social	9
Pràctiques I	16

Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre	C.A.
Optativitat i/o Lliure Elecció	12	Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	6
		Optativitat i/o Lliure Elecció	6

TERCER CURS		C.A.
Anuals		
Pedagogia Social		9
Intervenció Socioeducativa en el Camp de les Discapacitats		9
Pràctiques II		16
Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre
Programes d'Animació Sociocultural	6	Formació Ocupacional
Optativitat i Lliure Elecció	21	6

Assignatures optatives

(Només per als estudiants de 2n i 3r curs)

	Crèdits	Quadrimestre	Bloc
El Joc i l'Expressió Corporal com a Recurs Educatiu	6	1r	(Bloc E)
Educació per a la Salut i Interv. en Drogodependències	6	1r	(Bloc E)
Intervenció Socioeducativa en l'Àmbit Familiar	6	1r	(Bloc E)
Mediació i Resolució de Conflictes	6	1r	(Bloc F)
Psicopatologia per a Educadors	6	1r	(Bloc F)
Literatura i Societat	6	2n	(Bloc G)
Dinàmica de grups	6	2n	(Bloc G)

Assignatures de lliure elecció

Són aquelles que l'alumne pot triar lliurement per tal de configurar d'una manera flexible el seu currículum. L'alumne ha d'assolir, al llarg dels seus estudis, un total de 21 crèdits de lliure elecció i, a fi d'obtenir-los, podrà optar entre les assignatures optatives o de lliure elecció ofertes per la pròpia carrera o per qualsevol de les que s'imparteixen a la Universitat de Vic.

L'horari de classes d'Educació Social permetrà cursar assignatures de Psicopedagogia i de Mestre com a crèdits de lliure elecció. Aquestes assignatures les trobarà especificades al quadre resum de la guia de l'estudiant de les assignatures d'optatives i de lliure elecció que especifica la tipologia de les diferents assignatures.

A més a més es poden obtenir crèdits de lliure elecció, per la via de reconeixement, per estudis o activitats realitzades extracadèmicament, sense equivalència amb assignatures del Pla d'Estudis (Vegeu el Llibre de l'Estudiant).

El reconeixement es contempla en els casos següents:

- Estudi d'idiomes a l'Escola d'Idiomes de la UVic.
- Realització de pràctiques en empreses o institucions públiques o privades.
- Estades d'estudis a l'estranger en el marc de convenis internacionals subscrits per la Facultat d'Educació de la UVic.
- Participació a les activitats contemplades en els convenis que la UVic té signats amb altres institucions.

Complements de formació per estudiar Psicopedagogia

Per accedir a la Llicenciatura de Psicopedagogia des de la Diplomatura d'Educació Social, cal cursar els següents complements de formació:

Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits)

Processos Psicològics Bàsics (6 crèdits)

Psicologia de la Personalitat (6 crèdits)

Organització del Centre Escolar (4 crèdits)

Psicologia de l'Educació (4 crèdits)

Aquests complements de formació es poden cursar abans d'accedir a la llicenciatura de Psicopedagogia (com a assignatures de lliure elecció de la diplomatura d'Educació Social) o bé durant el primer curs de la llicenciatura.

Assignatures obligatòries de primer curs

Didàctica General

Crèdits: 9 **Curs:** 1r

Professora: Núria SIMÓ i GIL

Quadrimestre: Anual

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

Identificar i analitzar els aspectes bàsics que configuren la problemàtica global del treball educatiu.

Aprofundir en els fenòmens presents en la relació educativa entre educador/a i educands durant els processos d'ensenyament i aprenentatge.

Conèixer, planificar, aplicar i valorar estratègies metodològiques i recursos que permetin elaborar propostes d'acció educativa en l'àmbit de l'educació social.

CONTINGUTS:

1. L'educació social i els seus orígens
 - 1.1. Definició de l'educació social i els seus orígens
 - 1.2. Context social actual de l'educació social
 - 1.3. Àmbits de treball de l'educació social
2. Ensenyar i aprendre; educar a l'educació social
 - 2.1. Les finalitats de l'educació avui
 - 2.2. Definició de didàctica i d'acció educativa a l'educació social
 - 2.3. Els protagonistes de l'acció educativa en l'educació social: agent de l'educació, subjecte de l'educació, continguts, metodologia i marc institucional
3. L'educand
 - 3.1. Atenció a la diversitat
 - 3.2. Tipologia d'educands: infants, adolescents i joves, adults i gent gran
 - 3.3. Característiques pròpies de cada tipologia d'educands davant de l'aprenentatge
 - 3.4. Característiques del treball educatiu amb cada tipologia d'educands
 - 3.5. Característiques de la relació educativa amb cada tipologia d'educands
4. L'educador/a
 - 4.1. Funcions de l'educador/a
 - 4.2. Àmbits d'actuació: pràctica, teoria i experiència educadora
 - 4.3. La presa de decisions en l'actuació educativa
 - 4.4. Coordinació i treball en equip
5. Intervenció educativa en una institució
 - 5.1. Anàlisi del context educatiu
 - 5.2. Intencions educatives
 - 5.3. Planificació didàctica
 - 5.4. Recursos i estratègies per ensenyar i aprendre
 - 5.5. Avaluació

METODOLOGIA:

Les sessions de classe serviran per organitzar les idees clau del tema que després l'estudiant haurà d'ampliar i aprofundir amb les fonts d'informació bàsica i complementàries de cada tema. Així a les sessions de classe es faran exposicions orals per part de la professora, visionat de pel·lícules i documentals, visites a institucions, debats de casos, etc.

Les sessions de treball dirigit tenen dues finalitats: a) desenvolupar l'aplicació dels continguts dels temes del curs a casos concrets, i b) realitzar la proposta didàctica d'una acció socioeducativa del treball interdisciplinari d'una institució que es fa des de totes les assignatures de 1r curs.

Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs cada estudiant haurà fer dues tutories individuals (com a mínim).

El Pla de Treball és l'eina que serveix per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que es lliura el començament de cada tema a fi que l'estudiant planifiqui el treball a realitzar per a cada unitat temàtica.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al final de cada tema els estudiants elaboren un esquema en el qual es relacionen les diferents fonts d'informació bàsiques i complementàries que expliquen el tema i una reflexió sobre el procés d'aprenentatge seguit amb aquella unitat. La correcció d'aquests temes permet la reelaboració i assoliment dels continguts treballats
- Tutories individuals del procés d'aprenentatge seguit a l'assignatura (mínim 1 per quadrimestre)
- Tutories de grup per al seguiment del treball interdisciplinari

Avaluació de resultats:

La nota final de l'assignatura serà el resultat de les notes parcials de les següents activitats en els percentatges que s'indiquen a continuació:

- Realització d'activitats de classe 30%
- Presentació del treball en grup, oral i escrita . . . 35%
- Realització de dues proves de l'assignatura 35%

Aquestes notes faran mitjana sols en el cas que cadascuna d'elles sigui igual o superior a aprovat (5).

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Carbonell, F. (coord.) *Educació i immigració: Els reptes educatius de la diversitat cultural i l'exclusió social*. Barcelona: Mediterrània/Fundació Jaume Bofill. Polítiques, 27, 2000.
- Comas, M. i Funes, J. *Educadores i educadors de carrer: De l'opció metodològica a l'opció tecnicometodològica*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. Finestra Oberta, 20. 2001.
- Delors, J. (coord.) *Educació: Hi ha un tresor amagat a dins. Informe per a la UNESCO de la Comissió Internacional sobre Educació pel segle XXI*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Fullana, J. Besalú, X. Vilà, M. *Alumnes d'origen africà a l'escola*. Girona: CCG Edicions, 2003.
- Haski, P. *El diàrio de Ma Yan*. Madrid: Maeva, 2004.
- Parcerisa, A. *Didáctica en la educación social*. Barcelona: Graó, 1997.
- Pérez-Campanero, M.P. *Cómo detectar la necesidades de intervención socioeducativa*. Madrid: Narcea, 1994.
- Postman, N. *La desaparició de la infantesa*. Barcelona: Eumo Editorial, 1994.
- Roman, M.; Petrus, A.; Trilla, J. *De profesión: educador(a) social*. Barcelona, 2000.

Bibliografia complementària:

- Albom, M. *Els dimarts amb Morrie*. Barcelona: Empúries, 1997.
- Ben Jelloun, T. *L'escola buida*. Barcelona: La Magrana, 2003.
- Botton L.; Puigvert, L.; Taleb, F. *El velo elegido*. Barcelona: El Roure, 2004.
- Flecha, R. *Compartiendo palabras*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Gimeno, J; Pérez, A. *Comprender y transformar la enseñanza*. Madrid: Morata, 1992.
- Gómez, M. *Evaluación de los servicios sociales*. Barcelona: Gedisa, 2004.
- Navarro, V. *Bienestar insuficiente, democracia incompleta*. Barcelona: Anagrama, 2002.
- Skinner, B. F. *Disfrutar la vejez*. Barcelona: Martínez Roca, 1986.
- Smaïl, P. *Vivir me mata*. Madrid: Ediciones el Cobre, 2003.

Llengua, Societat i Educació

Crèdits: 9 **Curs:** 1r

Professora: Teresa PUNTÍ i JUBANY

Quadrimestre: Anual

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

Proporcionar als estudiants eines i instruments que els permetin entendre i prendre consciència de la complexitat del fet lingüístic d'acord amb la seva dimensió cultural, social i política tot fent atenció als territoris de parla catalana.

Proporcionar als estudiants criteris, experiències, recursos i estratègies metodològiques adequades per a fomentar el coneixement i l'ús social de la llengua catalana tot fent atenció a les noves migracions.

CONTINGUTS:

1. Llengua i societat:

- 1.1. L'estructura social i la llengua: La diversitat i la desigualtat. La transformació de l'estructura social i el paper de la llengua. La diversitat lingüística. Els prejudicis lingüístics.
- 1.2. La variació lingüística: varietats associades als usos i als usuaris. Les variables socials i la llengua: la relació entre els factors de l'estructura social (classe, etnicitat, xarxes socials, àmbits) i l'ús lingüístic.
- 1.3. El contacte de llengües. Situació i polítiques lingüístiques a Catalunya. La planificació, l'acollida i la dinamització lingüístiques.

2. Llengua i educació:

- 2.1. Bases psicolingüístiques, sociolingüístiques i organitzatives de l'aprenentatge natural i escolar de la L1 i de la L2. Llengües, ètnies i cultures a l'ensenyament.
- 2.2. L'ensenyament del català a no catalanoparlants: característiques, estratègies, materials i recursos.
- 2.3. El paper de la llengua a l'educació no formal. L'animació a la lectura: característiques, estratègies, materials i recursos. L'animació i la dinamització de grups. La conversa i l'entrevista.

METODOLOGIA:

Les sessions de classe serveixen per exposar i organitzar per part de la professora les idees clau de cada tema que després l'estudiant haurà d'ampliar i aprofundir amb les fonts d'informació bàsica i complementàries de cada apartat.

Les sessions de treball dirigit són espais amb dues finalitats: a) per a desenvolupar l'aplicació dels continguts dels temes del curs a casos concrets, i b) per a la realització i seguiment de les dues propostes d'intervenció que es faran al llarg del curs:

- Elaboració d'un projecte de dinamització lingüística, en el marc del treball interdisciplinari (1r quadrimestre)
- Elaboració d'una proposta d'activitats d'aprenentatge per a treballar la comprensió i l'expressió orals en llengua catalana adreçades a adults no catalanoparlants (2n quadrimestre)

Les sessions de tutoria individual es destinaran a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs cada estudiant haurà de fer dues tutories individuals (com a mínim).

El pla de treball és l'eina que serveix per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que especifica els aspectes que es tractaran a les sessions de contacte, les tasques de treball personal i els terminis de lliurament de les propostes.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al llarg de cada tema els estudiants realitzaran un conjunt d'activitats breus on hauran de relacionar els aspectes tractats amb les diferents fonts d'informació bàsiques i complementàries. La correcció d'aquestes activitats permetrà la reelaboració i assoliment dels continguts treballats.
- Tutories individuals del procés d'aprenentatge seguit a l'assignatura.
- Tutories de grup pel seguiment dels diferents treballs.

Avaluació de resultats:

- La nota final de l'assignatura serà el resultat de cinc notes parcials, que faran mitjana sols en el cas que cadascuna d'elles sigui igual o superior a aprovat (5), i en els percentatges que s'indiquen a continuació:

<i>Notes parcials</i>	<i>Percentatges de la nota global</i>
Prova parcial I	20 %
Prova parcial II	20 %
Activitats de curs	20 %
Treball (1r quadrimestre)	20 %
Treball (2n quadrimestre)	20 %

- Les proves parcials I i II es realitzaran al final del primer i del segon quadrimestre, respectivament. Les proves finals de juny i de setembre podran servir per a la recuperació d'una o de totes dues proves.
- La nota de les activitats de curs s'obtindrà a partir del conjunt d'activitats individuals i de grups que es faran al llarg dels dos quadrimestres, d'acord amb el pla de treball establert.
- Els exàmens i els treballs amb deficiències lingüístiques i formals no seran avaluats de contingut, i per tant seran considerats com a no presentats.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura. *Llengües, ètnies i cultures a l'ensenyament*, núm. 23, gener de 2001.
- Balaguer, C.; Ripoll, O. *Xarranca: jocs per a l'aprenentatge del català oral per a nous nens*. Barcelona: Generalitat de Catalunya / Fundació Bofill, 2002.
- Boix, E; Vila, F.X. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Cassany, D.; Luna, M.; Sanz, G. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1998.
- Junyent, C. *La diversitat lingüística*. Barcelona: Octaedro, 1999.
- Parcerisa, A. *Didáctica en la educación social. Enseñar i aprender fuera de la escuela*. Barcelona: Graó, 1999.
- Payrató, L. *Català col.loquial. Aspectes de l'ús corrent de la llengua catalana*. València: Universitat de València, 1996.
- Pueyo, M; Turull, A. *Diversitat i política lingüística en un món global*. Barcelona: UOC-Pòrtic, 2003
- Pujolar, J. *De què vas, tio?* Barcelona: Empúries, 1997.
- Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna, 1997.
- Rovira, M. (dir.) *El català i la immigració. Anàlisi de l'oferta de cursos de català als immigrants adults extracomunitaris*. Barcelona: Mediterrània, 2004
- Ruiz, F. i altres. *Diccionari de sociolingüística*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2001.
- Tió, J. *L'ensenyament del català als no-catalanoparlants*. Vic: Eumo Editorial, 1983.
- Tuson, A. *Anàlisi de la conversa*. Barcelona: Empúries, 1995.
- Vila, I. (coord.) *Bilingüisme i educació*. Barcelona: UOC-Proa, 1998.

Bibliografia complementària:

- Actes del segon simposi sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants*, 2 volums. Vic: Eumo Editorial, 1991-1992.
- Aznar, S.; Terradellas, M.R (coord.). *Incorporació tardana de l'alumnat estranger. 2n simposi Llengua, educació i immigració*. Girona: ICE UdG/ Ed. Horsori, 1999.
- Badia, I. *Diccionari de les llengües d'Europa*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2002.
- Bibiloni, G. *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: 3 i 4, 1997.
- Boix, E. *Triar no és traïr. Identitat i llengua en els joves de Barcelona*. Barcelona: Edicions 62, 1993.
- Bourhis, R.Y; Leyens, J.P. *Estereotipos, discriminación y relaciones entre grupos*. Madrid: McGraw-Hill, 1996.
- Bryant, S. *Com explicar contes*. Barcelona: Biblària, 1996.
- Cotano, À. *Les llengües minoritzades a Europa*. València: 3 i 4, 2000.
- Delgado, M. *Diversitat i integració*. Barcelona: Edicions 62, 1998.
- Delors, J. (coord.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Informe per a la UNESCO de la Comissió Internacional sobre Educació per al segle XXI. Barcelona: 1996.
- Escardó, M. *La biblioteca, un espai de convivència, un espai educador*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya / Ajuntament de Paret del Vallès, 2002.
- Giner, S. (dir.) *La societat catalana*. Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, 1998.
- Larreula, E. *Dolor de llengua*. Barcelona: Edicions 3 i 4, 2002.
- Marí, I. *Plurilingüisme europeu i llengua catalana*. València: Universitat de València, 1996.
- Miguélez, .F; García, T.; Rebollo, T.; Sánchez, C.; Romero, A. *Desigualtat i canvi. L'estructura social contemporània*. Barcelona: Proa-Universitat Autònoma de Barcelona, 1997.
- Pradilla, M.À. *Ecosistema comunicatiu. Llengua i variació*. Benicarló: Edicions Alambor, 1998 Puig, G. I altres. *Treballs de sociolingüística catalana 14/15*. València: Eliseu Climent (editor), 2000.
- Reixach, M. (coord.) *El coneixement del català. Anàlisi de les dades del cens lingüístic de 1991 de Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià*. Barcelona: Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, 1997.
- Serra, J. M. *Immersió lingüística, rendiment acadèmic i classe social*. Barcelona: Horsori, 1997.
- Solé i Camardons, J. *El poliedre sociolingüístic: una iniciació a la sociolingüística del conflicte*. Barcelona: 3 i 4, 2001.
- Vila, I. *El català i el castellà en el sistema educatiu de Catalunya*. Barcelona: Horsori, 1995.

Coneixement de l'Entorn

Crèdits: 9 **Curs:** 1r

Professor/a: Josep CASANOVAS i PRAT

Quadrimestre: Anual

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

1. Donar elements per interpretar críticament el món canviant en què vivim.
2. Analitzar la influència de l'entorn en la societat.
3. Tractar l'entorn característic dels principals àmbits d'actuació de l'educació social.
4. Treballar procediments d'anàlisi de la societat.

CONTINGUTS:

0. Presentació.

1. Introducció a l'entorn

1. Concepte d'entorn
2. L'entorn en l'educació

2. Coneixement Social

1. La ciència com a forma de coneixement
2. Característiques de les ciències socials
3. La recerca social

3. El territori

1. L'espai
2. La representació de l'espai
3. La globalització
4. Les divisions administratives del territori

4. El món urbà

1. La importància del món urbà
2. La ciutat
3. L'urbanisme
4. L'habitatge

5. La població

1. La població mundial
2. L'evolució demogràfica
3. L'estructura de la població
4. La família

6. Economia

1. Progrés i desenvolupament
2. Evolució econòmica de Catalunya
3. Atur i inserció laboral

7. Societat

1. L'estat de benestar
2. Participació ciutadana
3. Pobresa
4. Violència

METODOLOGIA:

En les sessions de classe el professor explicarà els conceptes i idees clau del tema que exposi i després l'alumne haurà d'estudiar i aprofundir a partir de textos i altres fonts d'informació. En aquestes sessions es fomenta el debat sobre els temes exposats. L'alumnat haurà de fer una presentació oral dels treballs realitzats en l'assignatura.

Les sessions de treball dirigit estaran destinades a treballar en grups els següents aspectes: 1.- L'anàlisi de l'entorn d'una institució socioeducativa. 2.- La realització d'un treball sobre una problemàtica social relacionada amb el temari de l'assignatura.

Les sessions de tutoria individual serviran per fer un seguiment del procés d'aprenentatge de l'alumnat.

El Pla de Treball planifica l'assignatura. Va acompanyat d'un calendari amb les sessions i tasques a realitzar per tal que l'estudiant pugui organitzar el treball a realitzar durant el curs.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Realitzada a través de les tutories individuals i del seguiment dels grups que realitzen el treball interdisciplinari i el treball de l'assignatura.

Avaluació de resultats:

- Treball interdisciplinari.
- Treball de l'assignatura sobre una problemàtica social.
- Activitats de classe.
- Realització de 2 proves.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Benejam, P.; Pagès, J. *Enseñar y aprender ciencias sociales*. Barcelona: Institut Ciències de l'Educació UB, 1997.

Carreras, C. *Geografía humana*. Barcelona: Edicions de la UB, 1998.

Giner, S. (dir.). *La societat catalana*, Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, 1998.

Majoral, R. *Cataluña. Un análisis territorial*. Barcelona: Ariel, 2002.

Bibliografia complementària:

Anuari Estadístic de Catalunya. Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, (diversos anys).

Anuari, I'. Barcelona: Premsa Catalana, (diversos anys).

Batista, A. *Okupes a Catalunya*. Barcelona: Rosa dels Vents, 2002.

Bosque, J. et. al. *Prácticas de geografía de la percepción y de la actividad cotidiana*. Vilassar: Oikos-tau, 1992.

Calaf, R. *Aprender a enseñar geografía*. Vilassar: Oikos-tau, 1997.

Delors, J. *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.

Diversos Autors, *Les desigualtats socials a Catalunya*, Barcelona: Editorial Mediterrània, 1999.

Diversos Autors, *Memòria de Catalunya*. Barcelona: Taurus, 1997.

Estefanía, J. *Hij@, ¿qué es la globalización?. La primera revolución del siglo XXI*. Madrid: Aguilar, 2001.

Informe sobre el desarrollo humano 2000. Madrid: Ediciones Mundi-Prensa, 2000.

Jouvenel, H. de; Roque, M.A. (dir) *Catalunya a l'horitzó 2010*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1993.

Maluquer, J. *Història econòmica de Catalunya*. Barcelona: Proa, 1998.

Parcerisa, A. *Didáctica en la educación social*. Barcelona: Graó, 1999.

Quivy, R.; Campenhoudt, L.V. *Manual de recerca en ciències socials*. Barcelona: Herder, 1997.

- Riquer, B. de; Culla, J.B. *El franquisme i la transició democràtica (1939-1988)*, Barcelona: Edicions 62, 2000.
- Risques, M. (dir). *Història de la Catalunya Contemporània*. Barcelona: Pòrtic, 1999.
- Romans, M. i altres. *De profesión: educador/a social*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Trepat, C.A.; Comes, P. *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Barcelona: Graó, 1998.
- Trilla, J. i altres. *Les ciutats que seduquen*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1999.
- Viñas, C. *Skins a Catalunya*. Barcelona: Columna, 2004.

Psicologia del Desenvolupament

Crèdits: 9 **Curs:** 1r

Professora: Montse BENLLOCH i BURRULL

Quadrimestre: Anual

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

Aquesta assignatura es proposa recórrer les diferents etapes del cicle vital, des de la infància fins a la senectut, oferint a l'estudiant en Educació Social l'oportunitat de conèixer la diversitat i canvis psicològics de les persones al llarg de la vida.

L'objectiu més important és aportar alguns coneixements psicològics bàsics que permetin a l'Educador Social comunicar-se i interactuar de manera oportuna i eficaç amb persones de diferents edats, procedències, estats emocionals, cognitius i socials.

Un segon objectiu és aproximar l'estudiant als textos psicològics, ajudant-lo a descobrir la seva utilitat com a recurs teòric i com a eina per comprendre els esdeveniments abans de planificar o realitzar qualsevol intervenció socioeducativa.

CONTINGUTS:

Tema 1 : Introducció

- El desenvolupament vist al llarg del cicle vital
- Algunes virtuts de l'enfocament del cicle vital versus la psicologia evolutiva
- Conceptes i definició de desenvolupament.
- Aspectes biològics i ambientals dels canvis en les generacions
- La influència cognitiva, afectiva i social en les crisis al llarg del cicle vital
- Aspectes normatius i no normatius

Tema 2: Des del naixement fins els 7 anys

- Aspectes cognitius. Dels esquemes d'acció a l'operativitat concreta.
- Aspectes emocionals. De l'afecció a un principi de autonomia bàsica.
- Conflictes que el nen ha de superar amb els seus pares o tutors i també amb els seus germans.
- El fracàs escolar i les 7 intel·ligències de H. Gardner.
- ¿Per què els nens juguen tant durant aquest període? A què juguen?
- El nen abandonat i el nen maltractat durant aquestes edats.

Tema 3: Des dels 7 fins els 12 anys

- Desenvolupament cognitiu: Pensament operator i construcció de les grans categories del coneixement racional: l'espai, el temps, la causalitat, el nombre, la geometria. Influència de les cultures familiars i de l'aprenentatge escolar per la conquesta de aquestes categories.
- El desenvolupament i domini dels aspectes formals del coneixement i del llenguatge.
- Les activitats de planificació com a aprenentatge de la autonomia i la cooperació. Joc cooperatiu i competitiu.
- Desenvolupament de la tipificació sexual i de gènere.

Tema 4: L'adolescència

- La pubertat i la sexualitat.
- Els canvis físics i la imatge del cos.
- Aspectes emocionals de l'adolescència: dol de la infància, canvi en les figures identificadores: la importància del grup d'iguals. Els ideals. La violència.
- Els canvis intel·lectuals: les operacions formals i els interessos metafísics en l'adolescència

- ¿Com ajudar els adolescents a vèncer les seves dificultats?

Tema 5: L'edat adulta

La maduresa: aspectes emocionals.

- L'elecció de parella i la constitució de la família. Diferents models familiars.
- L'elecció professional. Angoixes i responsabilitats.
- Beneficis i perjudicis de l'estructura familiar en el desenvolupament de la maduresa.
- Experiències de maternitat i paternitat. Canvis en la dinàmica de la parella.
- Crisis en l'edat adulta: trencament de parelles, pèrdua i canvi de treball.
- Aspectes intel·lectuals de l'edat adulta.

Tema 6: La vellesa

- La jubilació, vivències en l'home i la dona.
- Crisis d'adaptació en la vellesa: canvis físics.
- Característiques cognitives de la vellesa.
- Habitat i vellesa: dificultats de autonomia. La soledat.
- Aspectes emocionals de la vellesa. La necessitat de comunicació.
- Variables relacionades amb el benestar en la vellesa: història viscuda i relacions familiars.
- Com ajudar a les persones en aquesta etapa de la vida a vèncer les seves dificultats?

METODOLOGIA:

Les sessions de classe

Les sessions de classe es destinaran a donar una visió general de cada un dels temes organitzats en el programa. Aquesta visió general pretén assenyalar els punts més importants de cada tema i les relacions d'aquests amb els objectius generals de l'assignatura. A les sessions de classe es faran exposicions orals per part de la professora, presentació, discussió i debats de casos.

Les sessions de treball dirigit

En aquestes sessions els estudiants han d'aprofundir en els continguts del programa a partir de l'elecció d'un seguit de temes possibles. Aquest temes adoptaran la forma d'un treball en grup. En aquestes sessions la professora veurà periòdicament a cada grup i farà un seguiment qualitatiu dels compromisos que el grup adquireixi setmana a setmana.

Les sessions de tutoria individual

Aquestes sessions es destinen a fer un seguiment acurat del procés d'aprenentatge dels estudiants que s'estableixin d'acord amb la professora.

El Pla de Treball

El pla de treball conté un desplegament de les tasques d'ensenyament i aprenentatge que es desenvoluparan al llarg del curs. A l'inici de curs es lliurarà un document guia per a la realització dels treballs, així com un calendari amb la presentació de les diferents tasques. Aquestes es concretaran en dos projectes a realitzar en grup. El primer farà referència a l'etapa 0-12 anys i es realitzarà durant el primer quadrimestre. El segon farà referència a la etapa que va des de l'adolescència fins a la vellesa. Aquest últim es realitzarà durant el segon quadrimestre.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Cada sessió de treball dirigit queda registrada en una plantilla en la qual la professora escriu els acords a què s'ha arribat, la feina planificada en la sessió, la feina acabada i els responsables de cada part del treball a realitzar. Aquesta plantilla permet una avaluació continuada del treball dels estudiants al llarg del curs, i per-

met també un seguiment de la progressiva responsabilitat que assumeixen els membres del grup. És una eina que possibilita la presa de consciència dels progressos, dificultats i formes de superar els aprenentatges.

Avaluació de resultats:

L'avaluació de resultats es farà a partir de la valoració dels treballs, les presentacions i els exàmens.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Freud, A. *Psicoanálisis del desarrollo del niño y del adolescente*. Barcelona: Paidós, 1985.

M.J. Rodrigo; J. Palacios. (Ed.) *Familia y Desarrollo humano*. Madrid: Alianza, 1998.

Palacios, J; Marchesi, A; Coll, C. *Desarrollo Psicológico y Educación. Psicología Evolutiva* Madrid: Alianza, 1999.

Silvestre, N; Solé, M.R; Pérez, M; Jodar, M. *Psicología Evolutiva. Adolescencia edad adulta y vejez*. Barcelona: CEAC, 1995.

Zacarés, J.J; Serra, E. *La madurez personal Perspectiva desde la psicología*. Madrid: Piramide, 1998.

Bibliografia complementària:

Erikson, E.H. *El ciclo vital completado*. Barcelona: Paidós, 1985.

Fericgla, J.M. *Envejecer. Una antropología de la ancianidad*. Barcelona: Anthropos, 1992.

Gardner, H. *La mente no escolarizada*. Barcelona: Paidós, 1993.

Martí, E. *Psicología Evolutiva. Teorías y ámbitos de investigación*. Barcelona: Anthropos, 1991.

Triadó C. *Psicología Evolutiva*. Barcelona: Eumo Editorial, 1993.

Vega, J.L; Bueno, B. *Desarrollo adulto y envejecimiento*. Madrid: Síntesis, 1995.

Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació

Crèdits: 6 **Curs:** 1r

Professor: Joan SOLER i MATA

Quadrimestre: Primer quadrimestre

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- a) Conèixer el concepte d'educació i identificar els diversos elements del procés educatiu.
- b) Comprendre el concepte d'educació social i identificar i diferenciar els diversos àmbits de l'educació social.
- c) Identificar i caracteritzar els corrents pedagògics contemporanis més rellevants.
- d) Conèixer l'evolució dels diferents àmbits de l'educació social al llarg de l'època contemporània.
- e) Dominar estratègies de comprensió de textos pedagògics, captar-ne el significat i saber-los llegir i aplicar en el context actual.
- f) Conèixer els plantejaments i les propostes educatives i pedagògiques actuals i els noms dels pedagogs i pensadors més rellevants.
- g) Identificar les necessitats de la societat actual i les respostes educatives que cal plantejar-se.
- h) Conèixer la tipologia de les institucions educatives socials, els objectius i finalitats i la seva organització.

CONTINGUTS:

Bloc I: Aproximació a l'educació.

1. El concepte d'educació.
 - 1.1. Les dimensions de l'educació.
 - 1.2. Educació i socialització. Els agents de socialització.
 - 1.3. L'educació social.
2. Els àmbits de l'educació. L'educació formal, no formal i informal.
 - 2.1. Les institucions educatives no formals.
 - 2.2. La ciutat educativa.

Bloc II: Un balanç de la pedagogia contemporània (segles XIX i XX).

3. El mapa de la pedagogia contemporània: de l'Emili a Franksenstein.
4. La pedagogia activa.
 - 4.1. John Dewey i l'educació democràtica.
 - 4.2. La renovació pedagògica de l'Escola Nova com a educació social.
 - 4.3. L'educació fora de l'escola: les colònies escolars i l'educació en el lleure.
5. La pedagogia socialista i marxista.
 - 5.1. Educació i treball. La formació professional.
 - 5.2. A.S. Makarenko i el valor de la col·lectivitat.
 - 5.3. La democratització de l'educació i l'escola única.
 - 5.4. L'evolució de les institucions de protecció de menors.
6. Les pedagogies antiautoritàries.
 - 6.1. Paul Robin i la visió anarquista de l'educació integral.
 - 6.2. La pedagogia institucional. L'autogestió en l'educació.
 - 6.3. Joaquim Franc i la pedagogia del grup i del projecte.

7. Les pedagogies crítiques.
 - 7.1. Freire i la pedagogia alliberadora.
 - 7.2. Milani i la pedagogia de Barbiana.
 - 7.3. Illich i el moviment de la desescolarització.

Bloc III: Algunes perspectives pedagògiques del segle XXI.

8. El mapa de la pedagogia actual: la crisi de la modernitat.
9. La perspectiva postmoderna.
 - 9.1. El discurs tecnològic i la filosofia de sistemes.
 - 9.2. El relativisme moral i l'educació.
10. La perspectiva crítica i política.
 - 10.1. El llegat de Freire: l'educació com a emancipació.
 - 10.2. Els moviments socials en l'educació: feminisme, ecologisme i pacifisme. La construcció de nous relatats educatius: de la globalització a l'antiglobalització.
11. La perspectiva humanista.
 - 11.1. L'informe Delors. El desenvolupament de la formació permanent.
 - 11.2. Edgar Morin i el pensament global i complex.
 - 11.3. La descoberta de l'altre: l'educació per a la cooperació i l'educació intercultural.

METODOLOGIA:

Es tracta d'una assignatura de fonamentació teòrica dels estudis d'Educació Social. La part pràctica consisteix en l'activitat de reflexió crítica de l'estudiant a partir de les aportacions teòriques dels diversos pedagogs i corrents educatius i en el coneixement i anàlisi d'institucions educatives de l'àmbit social.

Les diferents activitats de l'assignatura es desenvoluparan en:

- a) Sessions de classe: Les sessions constaran d'explicacions per part del professor, lectura i comentari d'articles, textos i altres documents, projecció de vídeos i diapositives.
- b) Sessions de treball dirigit: Activitats pràctiques individuals, treballs en petits grups, debats col·lectius i exposicions de treballs per part dels estudiants. També es destinaran a orientar i fer el seguiment del treball de grup sobre la institució. Segons el desenvolupament de l'assignatura i del curs, hi haurà alguna conferència o altres activitats complementàries.
- c) Sessions de tutoria i consulta: És una part important de les activitats de l'assignatura i l'estudiant hauria d'assistir-hi sempre que ho necessiti. És obligatori assistir a les tutories que es convoquin per al seguiment dels treballs de curs (orientacions sobre bibliografia, dubtes sobre el guió o l'estructura del treball, etc.) i per a la valoració i orientació de les activitats de l'assignatura.

El Pla de Treball és l'instrument que serveix de guia per a planificar les activitats i l'estudi que l'estudiant haurà de realitzar en el marc de l'assignatura. Aquesta planificació i distribució del temps es concretarà amb una periodicitat quinzenal i es complementa amb l'hora setmanal de Tutoria que constarà en l'horari del curs.

L'horari setmanal de classes de l'assignatura es distribuirà de la forma següent:

- a) Primera sessió (durada: 1h): Sessió de classe (contingut teòric).
- b) Segona sessió (durada: 1.5h): Sessió de treball dirigit, individual o en petit grup (activitats pràctiques, treball de grup, etc).
- c) Tercera sessió (durada: 1h): Sessió de classe (contingut teòric o pràctic).

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

1. Activitats de classe: comentari d'articles, textos i altres documents escrits o audiovisuals (pel·lícules, documentals, etc.); col·loqui en petit grup; debats col·lectius, etc. Es tracta d'activitats que es realitzaran de

forma dirigida a la classe i tindran relació amb la part del programa que s'estigui treballant. Aquestes activitats s'avaluaran de forma continuada al llarg del quadrimestre.

2. Tutories individuals sobre el temari i les activitats de l'assignatura i sobre la realització del treball individual escrit.
3. Tutories de grup sobre l'orientació i el seguiment del treball interdisciplinari.

Avaluació de resultats:

L'avaluació dels resultats de l'assignatura es farà a partir dels següents elements:

a) Treball en grup:

Estudi i anàlisi d'una institució educativa de l'àmbit social i redacció d'un informe escrit, tot seguint les orientacions que es donaran a l'inici de curs. Es tracta d'un treball interdisciplinari que es realitzarà conjuntament i coordinadament amb les altres assignatures de primer curs. El resultat del treball s'haurà d'exposar oralment al final del quadrimestre.

b) Treball individual:

Redacció d'un assaig sobre un tema relacionat amb el programa de l'assignatura. El tema es podrà escollir entre els que es proposin a l'inici del curs. Durant els primers dies de classe es donaran orientacions per a la realització d'aquest treball.

c) Prova escrita: comentari de text:

El dia assenyalat en la convocatòria d'exàmens caldrà realitzar, de forma individual, un comentari escrit a partir d'un text.

La nota final de l'assignatura serà la ponderació dels següents aspectes:

-Activitats de classe.....	2
-Treball de grup (informe escrit i exposició oral)	3
-Treball individual: assaig	3
-Prova escrita: comentari de text.....	2
Total.....	10

La suma només es farà quan els quatre apartats estiguin superats satisfactòriament. En cas contrari, l'estudiant s'haurà de presentar a la segona convocatòria per recuperar la part suspesa.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Carreño, M. (ed.) *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Colom, A.J. (coord.) *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Delors, J. (dir.). *Educación: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.
- Diversos autors. *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: CissPraxis/ Cuadernos de Pedagogía, 2000.
- Houssaye, J. (dir.). *Quinze pedagogs: la seva influència, avui*. Barcelona: UOC/ Proa, 1995.
- Mallart, J.; Teixidó, M.; Vilanou, C. (ed.) *Repensar la pedagogía, avui*. Barcelona: Societat Catalana de Pedagogia/ Eumo, 2001.
- Santolaria, F. *Marginación y educación. Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Trilla, J. *Otras educaciones*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Trilla, J. (coord.) *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2001.

Bibliografia complementària:

- Castells, M. *La era de la información*. 3 volums. Madrid: Alianza, 1996.
- Colom, A.J.; Mèlich, J.C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós, 1995.

- Colom, A.J. *La (de)construcción del conocimiento pedagógico*. Barcelona: Paidós, 2002.
- Diversos autors. "Les pedagogies del segle XX: un primer balanç". Monografia, *Temps d'Educació*, núm. 24, 2000, p. 7-234.
- Duch, Ll. *La educación y la crisis de la modernidad*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Feixa, C.; Saura, J.R.; Costa, C. (eds.) *Movimientos juveniles: de la globalización a la antiglobalización*. Barcelona: Ariel, 2002.
- Fullat, O. *Filosofía de la educación*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Fullat, O. *Pedagogía existencialista y postmoderna*. Madrid: Síntesis, 2002.
- Imbernon, F. (coord.) *Cinc ciutadanes per a una nova educació*. Barcelona: Graó, 2002.
- Meirieu, Ph. *Frankenstein educador*. Barcelona: Laertes, 1998.
- Morin, E. *Els 7 coneixements necessaris per a l'educació del futur*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 2000.
- Morin, E. *Tenir el cap clar*. Barcelona: La Campana, 2001.
- Petrus, A. (coord.) *Pedagogía Social*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Popkewitz, T.S.; Franklin, B.M. i Pereyra M.A. (comp.) *Historia cultural y educación*. Barcelona: Ediciones Pomares, 2003.
- Postman, N. *Fi de l'educació*. Vic: Eumo, 1999.
- Romans, M., Petrus, A. i Trilla, J. *De profesión: educador(a) social*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Soler, P. *L'educació en el lleure a Girona*. Girona: Universitat de Girona/ Llibres del Segle, 1995.
- Trilla, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Planeta, 1985.
- Watson, P. *Historia intelectual del siglo XX*. Barcelona: Crítica, 2002.

Sociologia i Antropologia Social

Crèdits: 6 **Curs:** 1r

Professor/a: Jacint TORRENTS i BUXÓ

Quadrimestre: Primer quadrimestre

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Donar bases conceptuals de sociologia i antropologia social que facilitin la comprensió de diferents entorns socials de la societat catalana, entesa en el context més ampli de l'actual món en canvi.
- Utilitzar metodologies i tècniques d'investigació propis de la sociologia i de l'antropologia social que facilitin l'estudi dels col·lectius o de les persones en risc o en situació de conflicte social.
- Revisar la pròpia percepció de la condició humana en relació a la diversitat de cosmovisions possibles.

CONTINGUTS:

1. Sociologia i antropologia social.
 - 1.1. Els camps d'estudi i els mètodes.
 - 1.2. Les eines conceptuals i teòriques.
 - 1.3. La història humana: visions lineals i etnocentrisme.
2. L'estructura social contemporània.
 - 2.1. Origen, evolució i característiques de la desigualtat social.
 - 2.2. Les desigualtats de gènere, edat i ètnia.
 - 2.3. L'estructura i el canvi social: els canvis socials després de la industrialització.
 - 2.4. El sistema educatiu i les desigualtats socials.
3. Diversitat de grups ètnics i culturals a Espanya.
 - 3.1. Les desigualtats socials.
 - 3.2. Les diferències culturals.
 - 3.3. Història de les migracions al sud d'Europa.
4. Els riscos de l'exclusió social.
 - 4.1. L'estat de benestar.
 - 4.2. La crisi de l'estat de benestar: l'exclusió social.
 - 4.3. Ideologies polítiques, educació i estat de benestar.

METODOLOGIA:

- Les sessions de classe (exposicions orals, debats, pel·lícules, visites) han de servir per tractar els aspectes principals de cada tema que després s'hauran d'ampliar amb la bibliografia específica destinada per a cada bloc.
- Les sessions de treball dirigit han de servir per tractar de forma concreta aspectes dels temes i per realitzar l'estudi etnogràfic del treball interdisciplinari sobre la institució.
- Les sessions de tutoria individual han de servir per fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Caldrà fer, com a mínim, una tutoria individual.
- El Pla de Treball ha de servir per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per aprofundir en cada un dels blocs de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al final de cada un dels 4 blocs del temari es planteja un exercici (de format divers) de comprensió i síntesi dels temes tractats.

- Tutories de grup per al seguiment del treball interdisciplinari.
- Tutories individuals sobre el propi procés d'aprenentatge.

Avaluació de resultats:

- Realització d'exercicis a classe (25 %)
- Presentació del treball en grup oral i escrita (25 %)
- Realització d'una prova final (40 %)
- Assistència i interès en les classes i activitats (10 %)

Per aprovar l'assignatura cal superar satisfactòriament cadascun dels apartats.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Aguirre, A. (ed.) *Conceptos clave de antropología cultural*. Barcelona: Daimon, 1982.
- Ben Jelloun, T. *El racisme explicat a la meva filla*. Barcelona: Empúries, 1998.
- Besalú, X., Campani, G. i Palaudàrias, J. M. *La educación intercultural en Europa*. Barcelona: Pomares-Corredor, 1998.
- Carbonell, F. *Inmigración: diversidad cultural, desigualdad social y educación*. Madrid: MEC, 1995.
- Cardús, S. (coord.) *La mirada del sociòleg*. Barcelona: Proa / UOC, 1999.
- Castells, M. *La era de la información* 3 vols. Madrid: Alianza Editorial, 2001.
- Chomsky, N. i Dietrich, H. *La aldea global*. Tafalla: Txalaparta, 1997.
- Diversos Autors. *Desigualtat i canvi*. Barcelona: Biblioteca Universitària, n. 34, Proa / UAB, 1997.
- Ember, C.R., Ember, M. i Peregrine, P. *Antropología*. Madrid: Pearson. Prentice Hall, 2002.
- Luque, C. *Ells truquen a la porta*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Llobera, J.R. *Manual de antropología social*. Barcelona: UOC / Pòrtic, 1999.

Bibliografia complementària:

- Barley, N. *El antropólogo inocente*. Barcelona: Anagrama, 1997.
- Berger, P. L. *Invitació a la sociologia. Una perspectiva humanística*. Barcelona: Herder, 1986.
- Bourdieu, P. *Sobre la televisió*. Barcelona: Edicions 62, 1997.
- Cavalli-Sforza, L. L. *Gens, pobles i cultures*. Barcelona: Proa, 1997.
- Contreras, J. (comp.) *Los retos de la inmigración*. Madrid: Talasa, 1994.
- Delgado, M. *Diversitat i integració*. Barcelona: Empúries, 1998.
- Diversos Autors. *Las razas humanas*. 8 vol. Barcelona: Oceano, 1995.
- Flecha, R. *La nueva desigualdad cultural*. Barcelona: El Roure, 1990.
- Geertz, C. *La interpretación de las culturas*. Barcelona: Gedisa, 1992.
- Goodall, J. i Bekoff, M. *Los diez mandamientos*. Barcelona: Paidós, 2003.
- Goytisolo, J. i Naïr, S. *El peaje de la vida*. Madrid: Aguilar, 2000.
- Harris, M. *Antropología cultural*. Madrid: Alianza, 1995.
- Leakey, R. E. *La formación de la humanidad*. Barcelona: Ediciones del Serbal, 1981.
- Masllorens, A. *El quart món*. Barcelona: Barcanova, 1991.
- Naïr, S. *La inmigració explicada a la meva filla*. Plaza/Janés, 2001.
- Pérez de Cuéllar, J. *La nostra diversitat creativa*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1997.
- Parcerisa, A. *Didáctica en educación social*. Barcelona: Graó, 1999.
- Pujadas, J. J. *Etnicidad. Identidad cultural de los pueblos*. Madrid. Eudema, 1993.
- Sartori, G. *La sociedad multiétnica*. Madrid: Taurus, 2001.
- Seglers, A. *La inmigració a Catalunya explicada als joves*. Barcelona: Pòrtic, 2001.

Psicologia Social i de les Organitzacions

Crèdits: 6 **Curs:** 1r

Professor/a: Pilar PRAT i VIÑOLAS

Quadrimestre: Segon quadrimestre

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- a) Adquirir coneixements bàsics sobre els models més rellevants de la Psicologia Social.
- b) Adquirir coneixements dels conceptes i processos psicosocials fonamentals.
- c) Prendre consciència de la repercussió dels processos socials i organitzatius en l'individu.
- d) Ser capaç d'analitzar els factors psicosocials presents en els diferents contextos d'intervenció pedagògica

CONTINGUTS:

1. Concepte i Història de la Psicologia Social
2. El procés de Socialització
 - 2.1 Naturalesa de la Socialització
 - 2.2 Aspectes socials de la personalitat
 - 2.3 Desocialització i Resocialització
3. Les Actituds
 - 3.1 Formació de les Actituds
 - 3.2 Funcions de les Actituds
 - 3.3 El canvi d'Actitud
4. Identitat Personal i Identitat Social
5. Productes de la Interacció Social
 - 5.1 La pressió cap a la Conformitat
 - 5.2 Obediència
 - 5.3 La Desviació Social
 - 5.4 La influència de les minories
6. Estereotips i Prejudicis
 - 6.1 Concepte i funcions
 - 6.2 Teories explicatives
7. Agressivitat, violència i conducta prosocial
8. Conducta prosocial i atracció interpersonal
9. Psicologia dels grups
 - 9.1 Estructures i processos globals
 - 9.2 Cooperació i competició
 - 9.3 conflicte
10. Psicologia Social de les Organitzacions
 - 10.1 La cultura de les organitzacions
 - 10.2 Tipus d'organitzacions
 - 10.3 Els grups i la organització
 - 10.4 El treball en equip
11. La conducta col·lectiva

METODOLOGIA:

Sessions de classe presencial: Introducció de temes i conceptes fonamentals de cada un. Introducció i programació del desenvolupament dels treballs de grup.

Sessions de treball dirigit: Seguiment de possibles dubtes sorgits en l'elaboració dels treballs en grup. Seguiment presencial i/o virtual del desenvolupament dels casos pràctics, exposicions grupals o exercicis de dinàmiques de grup referents als temes desenvolupats en les classes presencials.

Tutories: Dubtes individuals o grupals a proposta dels alumnes.

El Pla de Treball servirà per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que es lliura al començament de cada tema a fi que l'estudiant organitzi el treball per a cada tema.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- S'avaluarà a través del seguiment dels exercicis, dinàmiques i reflexions que es proposin en el desenvolupament dels diferents temes.

Avaluació de resultats:

- Presentació del treball de grup oral i escrit.
- Realització d'una prova individual al final del quadrimestre.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Aronson, E. *El animal social*. Madrid: Alianza Editorial, 2002.
- González, M.P. *Orientaciones teóricas fundamentales en psicología de los grupos*. Barcelona: PPU, 1995.
- Mann, L. *Elementos de Psicología Social*. Mèxic: Limusa, 1990.
- Mintzberg, H. *La estructuración de las organizaciones*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Moscovici, S. *Psicología Social (I i II)*. Barcelona: Paidós, 1988.
- Munné, F. *La Interacción Social*. Barcelona: PPU, 1995.
- Myers, D.G. *Psicología Social*. Madrid: Médica Panamericana, 1999.
- Schein, E.H. *Psicología de la Organización*. DOSSAT, 1981.
- Shaw, M.E. *Dinámica de Grupo*. Barcelona: Herder, 1994.
- Tajfel, H. *Grupos Humanos y Categorías Sociales*. Barcelona: Herder, 1984.

Bibliografia complementària:

- Alvaro José, L. *Psicología social aplicada* Madrid: McGraw-Hill, 1997.
- Gil Rodríguez, Francisco *Introducción a la psicología de los grupos* Madrid: Pirámide, 1999.
- Rojas Marcos, Luis *Las semillas de la violencia*. Madrid: Espasa Calpe, 1996.
- Cencillo, Luis *Cómo no hacer el tonto por la vida. Puesta a punto práctica del altruismo* Bilbao: Desclée de Brouwer, 2000.

Educació Permanent

Crèdits: 6 **Curs:** 1r.

Professor/a: Joan VERA i SAUCEDO

Quadrimestre: Segon quadrimestre

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Saber identificar les idees força i els fonaments teòrics de l'Educació Permanent
- Saber sintetitzar i integrar els diferents àmbits de l'Educació Permanent
- Saber analitzar els processos d'aprenentatge de les persones a través de les històries de vida
- Expressar, a partir dels conceptes/paraules clau més significatius de l'Educació Social, el propi pensament i l'experiència educativa
- Adquirir actituds favorables a un compromís ètic

CONTINGUTS:

1. Aproximació terminològica i conceptes fonamentals
2. Els àmbits de l'educació permanent
3. Les històries de vida
4. L'educació permanent en l'actual sistema social, polític i econòmic
5. Models d'educació permanent
6. Educació permanent i formació bàsica i instrumental
7. Educació permanent i formació per al treball
8. Educació permanent i desenvolupament comunitari

METODOLOGIA:

Les sessions de classe serviran per estructurar les principals idees de l'assignatura. Es faran exposicions orals per part del professor, lectura i comentari d'articles i documents, projecció de vídeos, treball en petits grups i debats a classe.

Les sessions de treball dirigit tenen la finalitat de dissenyar i fer el seguiment del treball interdisciplinari. El treball consistirà a analitzar, a través de les històries de vida, els diferents processos educatius i fer una proposta d'acció educativa. El treball s'exposarà oralment al final de curs.

La sessió de tutoria individual és un espai per comentar les lectures recomanades, avaluar el ritme de l'assignatura i els continguts que treballarem a classe i fer el seguiment del treball individual.

Es valorarà la participació en activitats relacionades amb l'educació permanent i l'educació social *fora de l'aula*.

L'estudiant elaborarà un *Pla de treball* per a cada unitat temàtica. Hi constarà els diferents apartats a partir dels quals s'estructurarà cada tema: exposició a classe, articles i documents que cal treballar, participació en diferents activitats, treball de camp...

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- La tutoria individual.
- Les tutories de grup per fer el seguiment del treball interdisciplinari.

Avaluació de resultats:

- Presentació del treball individual, els comentaris de text i l'anàlisi d'articles i documents.
- La valoració dels aprenentatges realitzats a partir de l'autoavaluació.
- Es valorarà la iniciativa personal: participació a classe, visites a experiències relacionades amb l'Educació -
- Permanent, lectura de la bibliografia recomanada.
- L'entrevista personal a final de curs.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Apps, J. *Problemas de la educación permanente*. Barcelona. Paidós, 1983.
- Cabello, M. J. *Educación permanente y educación social*. Málaga. Aljibe, 2002.
- Comisión Europea. *Enseñar y aprender*. Luxemburgo: Oficina Publicaciones oficiales de la Comunidad Europea, 1996.
- Marchioni, M. *Planificación social y organización de la comunidad*. Madrid: Editorial Popular, 1985.
- Marchioni, M. *Comunidad, participación y desarrollo*. Madrid: Editorial Popular, 1999.
- Gelpi E. *Educación permanente. Problemas laborales y perspectivas educativas*. Madrid: Editorial Popular/EOI, 1990.
- Gelpi E. *Identidades, conflictos y educación de adultos*. Madrid: Diálogos y Universidad, 1998.
- López, R. *Fundamentos políticos de la educación social*. Madrid: Editorial Síntesis, 2000.
- Morin. E. *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*. Barcelona: Paidós Studio 2001.
- Reig, R. *Dioses y diablos mediáticos*. Barcelona: Urano Tendencias, 2004

Bibliografia complementària:

- Ayuste, A. *Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar es transformar*. Barcelona: Graó, 1994.
- Barker, P. (coordinador), *Vivir como iguales*. Buenos Aires: Paidós Studio, 1996.
- BICE (Bureau International Catholique de l'Enfance) *La resiliencia o el realismo de la esperanza*. Barcelona: Editorial Claret, 1999.
- Castells, M. *La era de la información. Economía y sociedad cultura*. Madrid: Alianza, 1997.
- Delors, J. *Educación: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Del Río, E. *Formación y empleo. Estrategias posibles*. Barcelona: Paidós, 1991.
- Font, T; Allepuz, R. *Per una globalització més justa. Parlem?*. Barcelona: Justícia i Pau, 2002.
- Freire, P. *A la sombra de este árbol*. Barcelona: El Roure, 1997.
- Lorenzo, A. *Vivències de Guinea*. La Roca del Vallès: Viena Memòria, 2000.
- Vigotski, L. *Pensament i llenguatge*. Vic: Eumo Editorial, 1988.

Assignatures obligatòries de segon curs

Programes d'Educació de Persones Adultes

Crèdits: 9 **Curs:** 2n

Professor/a: Anna GÓMEZ i MUNDÓ

Quadrimestre: Anual

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- a) Desenvolupar una actitud intel·lectual reflexiva i crítica de les diferents propostes que es presenten en el marc de l'educació de persones adultes.
- b) Desenvolupar la comprensió i anàlisi dels coneixements que diferents disciplines aporten a la teoria i a la pràctica de l'educació bàsica de persones adultes.
- c) Conèixer propostes organitzatives, metodologies i materials didàctics per a l'educació de persones adultes.

CONTINGUTS:

1. Perspectives actuals de l'Educació Bàsica de Persones Adultes:
 - Necessitats i ofertes de l'E.P.A. en la societat de la informació. El procés d'institucionalització de l'E.P.A.
 - Analfabetisme i analfabetisme funcional.
 - Àmbits i modalitats en l'educació de persones adultes. Altres propostes educatives: tertúlies, tallers, xarxes d'intercanvis...
2. La persona adulta com a aprenent:
 - Col·lectius participants.
 - La intel·ligència en la persona adulta. Bases teòriques.
 - Actituds i estereotips sobre l'aprenentatge de la persona adulta.
3. Propostes educatives des de, amb i per a les diferències:
 - Identitat i diferència. El procés educatiu possibilitador o inhibidor. Edisme, etnocentrisme, androcentrisme.
 - Aportacions des dels moviments socials: feminisme, ecologisme, interculturalisme, pacifisme...
4. Criteris metodològics en l'educació bàsica de persones adultes:
 - Les propostes curriculars: enfocament disciplinar, interdisciplinar i globalitzador.
 - Aportacions de Paulo Freire. La dimensió política de l'educació, la pedagogia de la pregunta, la pedagogia de la possibilitat...
 - L'educació de persones adultes com a pràctica de relació: conflicte, mediació, crisi.
5. Anàlisi de materials i recursos per a l'educació bàsica de persones adultes.
6. Espais i experiències d'educació de persones adultes.

En cadascun dels blocs temàtics es tractaran diferents programes d'educació de persones adultes:

- Programes d'alfabetització.
- Programes d'animació sociocultural.
- Programes de participació i desenvolupament comunitari.
- Programes de formació laboral (contínua i ocupacional).

- Programes d'accés al sistema educatiu formal.
- Programes de dinamització i participació ciutadana.

METODOLOGIA:

Les sessions de classe estan pensades per desenvolupar-se com un espai de discussió, participació i aprenentatge compartit; es té cura que els continguts es presentin i treballin de forma problematitzadora i oberta per tal de poder ser debatuts per part de totes les persones participants. Prendran forma a partir de les aportacions pròpies de les persones del grup (amb la lectura de les reflexions del procés d'aprenentatge personal i el comentari de les lectures proposades). Les sessions de classe s'aprofitaran per conversar amb diferents professionals dels diferents àmbits de l'educació de persones adultes de manera que l'aula sigui espai de trobada i coneixença de diferents experiències i persones vinculades amb aquest àmbit.

Les sessions de treball dirigit seran els espais per a relacionar de manera més rigorosa el treball de reflexió i coneixement realitzat a les sessions de classe amb la realitat viva de diferents contextos. La relació es farà a partir d'activitats d'anàlisi, observacions, entrevistes i grups de reflexió.

Les sessions de tutoria individual s'orienten per acompanyar el procés d'aprenentatge que l'alumne viu al llarg de l'assignatura. El nombre de tutories dependrà del desig i la necessitat tant de l'alumne com de la professora.

El Pla de Treball s'exposa a l'inici de curs en forma de proposta de l'assignatura. Cada persona haurà de dissenyar-se'l tenint en compte els seus desigs, inquietuds, disponibilitat de temps i accés a institucions, etc.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

La metodologia obliga que l'assignatura sigui una experiència viva de la complexitat de tot procés d'aprenentatge. Per aquest motiu l'escriptura d'un diari personal on es reflexioni i es plasmi tot el procés viscut al llarg del curs constitueix un element important per a l'avaluació de procés. Al llarg del curs l'alumnat pot fer lliuraments parcials a la professora en les sessions de tutoria individual.

- Assistència, participació i implicació en el desenvolupament de les sessions de classe.
- Tutories individuals d'avaluació del propi procés d'aprenentatge.
- Tutories de grup.

Avaluació de resultats:

- Realització del treball en grup d'anàlisi d'una experiència d'educació de persones adultes.
- Elaboració del diari individual del procés d'aprenentatge.
- Participació en el seminari de treball de la lectura d'un llibre de Paulo Freire i presentació del treball.

L'autoavaluació serà un procés tingut en compte per tal que hi pugui haver una avaluació realment compartida i amb sentit.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Ayuste, A. et al. *Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar y transformar*. Barcelona: Graó, 1994.
- DDAA *Nuevas perspectivas críticas en educación*. Barcelona: Paidós, 1994.
- Diótima. *El perfume de la maestra*. Barcelona: Icaria, 2002.
- Flecha, R. *Educación de las personas adultas*. Barcelona: El Roure, 1994.
- Freire, P. *L'educació com a pràctica de la llibertat*. Vic: Eumo Editorial, 1987.
- Freire, P. *A la sombra de este árbol*. Barcelona: El Roure, 1997.
- Freire, P.; Macedo, D. *Alfabetización. Lectura de la palabra y lectura de la realidad*. Barcelona: Paidós, 1989.

- Galeano, E. *Las palabras andantes*. Madrid: Siglo XXI, 1999.
- Giroux, H; Flecha, R. *Igualdad educativa y diferencia cultural*. Barcelona: El Roure, 1992.
- Larrosa, J.; Pérez de Lara, N. (comp.) *Imágenes del otro*. Barcelona: Virus, 1997.
- Trilla, J. *Otras educaciones. Animación sociocultural, formación de adultos y ciudad educativa*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Skliar, C. *¿Y si el otro no estuviera ahí?. Notas para una pedagogía (improbable) de la diferencia*. Buenos Aires: Miño y Dávila, 2002.

Bibliografía complementaria:

- Edwards, D.; Mercer, N. *El conocimiento compartido*. Barcelona: Paidós, 1987.
- Flecha, R. *Compartiendo palabras. El aprendizaje de las personas adultas a través del diálogo*. Barcelona: El Roure, 1997.
- Giroux, H. *Cruzando límites. Trabajadores culturales y políticas educativas*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Medina, O. *Modelos de educación de personas adultas*. Barcelona: El Roure, 1997.
- Mercer, N. *La construcción guiada del conocimiento. El habla de profesores y alumnos*. Barcelona: Paidós, 1997.

Organització de les Institucions d'Educació No Formal

Crèdits: 9 Curs: 2n

Professor/a: Rosa GUITART i ACED

Quadrimestre: Anual

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Adquirir estratègies aplicables al procés de planificació, funcionament i avaluació d'una institució d'educació no formal.
- Saber analitzar projectes d'educació no formal així com pràctiques organitzatives i de gestió dutes a terme dins les institucions d'educació no formal.
- Saber prendre decisions a partir de la reflexió i l'anàlisi sobre l'àmbit organitzatiu de les institucions educatives no escolars.
- Adquirir actituds favorables envers la reflexió, l'anàlisi i la innovació dins del camp de l'organització i la gestió de les institucions d'educació no formal.

CONTINGUTS:

1. Característiques i principis organitzatius de les institucions d'educació no formal
 - 1.1 Definició i continguts de l'organització de les institucions d'educació no formal
 - 1.2 Concepció ecològica del centre
 - 1.3 Tipologia de les institucions
 - 1.4 Marc legal. Formes jurídiques de les entitats
 - 1.5 Les lleis
2. Elements organitzatius de les institucions
 - 2.1 Components de la institució
 - 2.2 Valors/finalitats/objectius
 - 2.3 La realitat que ens envolta: els usuaris i l'entorn
 - 2.4 Estructura organitzativa: recursos materials, funcionals i humans
 - 2.5 Sistema relacional
3. Anàlisi d'entitats
 - 3.1 Modalitats d'organització de les institucions: òrgans de govern i de gestió
 - 3.2 Documentació de l'entitat
 - 3.3 Necessitats de les institucions. Anàlisi de la realitat
4. Els projectes en les entitats
 - 4.1 Nivells d'amplitud de les programacions
 - 4.2 Diagnòstic
 - 4.3 Planificació: disseny, pla d'acció
 - 4.4 Execució
 - 4.5 Avaluació
5. L'avaluació
 - 5.1 Funcions de l'avaluació
 - 5.2 Problemes actuals de l'avaluació
 - 5.3 Components de l'avaluació
6. La Gestió econòmica
 - 6.1 Comptabilitat: assentaments comptables, comptes anuals
 - 6.2 Tresoreria

6.3 Finançament

7. La comunicació exterior en les entitats

7.1 Finalitats de la comunicació

7.2 Elements comunicatius

METODOLOGIA:

Les sessions de classe s'enfocaran a traspassar coneixements per part de la professora i el propi alumnat, a aplicar el coneixement a casos i situacions plantejades, a estructurar els continguts treballats així com a motivar l'alumnat perquè amplii i aprofundeixi en els temes treballats mitjançant fonts d'informació diverses. Amb aquesta intencionalitat s'utilitzaran sessions expositives per part de la professora i de l'alumnat, anàlisi de casos, debats sobre punts del temari, visionat de vídeos...

Les sessions de treball dirigit es dedicaran bàsicament a la realització del treball grupal sobre la creació d'una institució de l'àmbit d'educació no formal on s'hauran d'aplicar els coneixements adquirits.

Les sessions de tutoria individual es dedicaran a fer un seguiment del procés d'aprenentatge individual de cada estudiant així com a recollir la valoració de l'estudiant sobre el desenvolupament de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Tutoria individual del procés d'aprenentatge

Seguiment de l'assistència i de la participació a classe

Treballs individuals sobre continguts del programa

Exposicions de grup sobre continguts del programa

Tutoria grupal de seguiment del treball en grup

Avaluació de resultats:

Treball grupal sobre la creació d'una institució de l'àmbit d'educació no formal

Dues proves individuals sobre els continguts del programa

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Connors, T.D. (ed.). *Manual de les organitzacions no lucratives*. Vol. I i II. Alella: Pleniluni, 1998-99. Ibar, M. I Longas, J. *Com organitzar i gestionar una entitat*. Alella: Pleniluni, 1991.

Lorenzo, M. i altres. *Enfoques en la organización y dirección de Instituciones Educativas Formales y no Formales*. Granada: G.E.U., 1998.

Tomàs, M. *Temes bàsics d'organització i gestió d'institucions d'educació no formal*. Bellaterra: Servei de publicacions de la UAB, 1997.

Vernis, A. i altres. *La gestión de las organizaciones no lucrativas*. Bilbao: Deusto, 1998.

Bibliografia complementària:

Col·lecció "Dossiers. Barcelona associacions". Barcelona: Torre Jussana/Ajuntament de Barcelona.

Col·lecció "Útils pràctics. Barcelona associacions". Barcelona: Torre Jussana/Ajuntament de Barcelona.

Tschorne, P. i altres. *Guía para la gestión de asociaciones*. Madrid: Popular, 1990.

Intervenció Educativa en Problemes Fonamentals de Desadaptació Social

Crèdits: 9 **Curs:** 2n

Professor/a: Joan SALA BAIGET

Quadrimestre: Anual

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

Es pretén que els alumnes s'introdueixin en els diferents conceptes i experiències que els apropin a l'estudi i a les realitats de distintes situacions d'inadaptació social que afecten especialment la infància i l'adolescència.

Conèixer i analitzar la ideologia i la metodologia d'intervenció de les alternatives socioeducatives més significatives dels àmbits dels Serveis Socials de Base, de l'Atenció a la Infància i Adolescència de tercer nivell i de Justícia Juvenil.

CONTINGUTS:

1- La inadaptació social:

- Concepte d'inadaptació social.
- Diferents tipus d'inadaptació
- Trets essencials objectius de la condició marginal.
- Repercussions subjectives de la condició marginal.

2- Socialització, sociabilitat, cultura i educació.

3- Alteracions i dificultats cristal·litzades en el subjecte inadaptat

4- Els maltractaments a infants. Classificacions de Josep Maria Rueda i Antoni Inglés.

5- Teories explicatives de la inadaptació social:

- Model Repressiu
- Model Assistencial
- Model Terapèutic:
 - . Model Biologista
 - . Model Psicologista
- Model Sociologista
- Model Educatiu-Responsabilitzador

6- Principis d'Intervenció Educativa

- Principis Fenomenològics
- Principis d'Orientació Educativa
- Principis relacionats amb la dignitat del menor
- Principis generals recollits per l'Administració catalana

7- Directius per a l'acció educativa:

- Personalització
- Participació

8- Àmbits d'Intervenció

8.1- Àmbit de la Protecció d'Infància i Adolescència:

- Circuit de Protecció de la Infància i Adolescència a Catalunya:
 - . Serveis Socials d'Assistència Primària, EBASP o UBASP
 - . Serveis Socials Especialitzats: EAIA
 - . Serveis de DGAIA: Centres d'Acolliment i CRAES
 - . Serveis d'ICAA: Adopció i Acolliment

8.2- Àmbit de Justícia Juvenil:

- Principis d'Intervenció Educativa fonamentals en aquest àmbit:
 - . Llei de Responsabilitat Penal del Menor (L.O. 5/00)
 - . Les mesures educatives:
 - Medi Obert
 - Medi Semiobert
 - Medi Tancat

METODOLOGIA:

Les sessions de classe serviran per proporcionar les idees clau del tema i organitzar la recerca que els estudiants hauran de fer, per tal d'ampliar-les i aprofundir-les basant-se en les eines proporcionades pel professor. Així, en les sessions de classe, es faran exposicions orals per part del professor, exposició oral per part d'especialistes externs a la Universitat, visionat de pel·lícules i documentals, així com debats i visites a algunes institucions.

Les sessions de treball dirigit són espais per a què els alumnes puguin aprofundir, el primer quadrimestre, en aspectes més teòrics de la inadaptació social, i el segon, en un dels àmbits escollits entre: Serveis Socials d'Assistència Primària, EAIA, DGAIA, ICAA o Justícia Juvenil; en funció del centre o institució on hagi fet Pràctiques I.

Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs cada estudiant haurà d'haver fet, com a mínim, dues tutories individuals.

El Pla de Treball és l'eina que serveix per planificar el treball que cada estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cadascun dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que es lliura al començament de cada tema perquè l'estudiant planifiqui el treball a realitzar per cada unitat temàtica.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al final de cada tema els estudiants elaboren un esquema amb les fonts d'informació bàsiques i complementàries del tema corresponent i adjunten una reflexió sobre el procés d'aprenentatge.
- Seguiment del curs mitjançant les dues tutories, o més, individuals.
- Tutories de grup per al seguiment del treball interdisciplinari.

Avaluació de resultats:

- Realització d'activitats de classe.
- Presentació oral i escrita del treball en grup
- Realització de dues proves de l'assignatura (una al final de cada quadrimestre)

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Amorós, P. *Metodologia d'intervenció en medi obert*. Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1993.
- Casas, F. *Infancia: perspectivas psicosociales*. Barcelona: Paidós, 1998.
- Delgado, B. *Historia de la infancia*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Fernández Del Valle, J. i Fuertes, I. *El acogimiento residencial en la protección a la infancia*. Madrid: Pirámide, 2000.
- Folch i Soler, A. *Ramon Albó i Martí*. Barcelona: Oikos-tau, 1995.

- Funes, J. *Intervenció psicopedagògica sobre problemes de desadaptació social*. Barcelona: Ediuoc, 1997.
- Garrido, V. *La reeducación del delincuente juvenil*. València: Tirant lo Blanch, 1992.
- Gervilla, A. *Familia y sociedad: menores en situación de riesgo*. Madrid: Dykinson, 2000.
- Inglés, A. *El maltractament d'infants a Catalunya*. Barcelona: DEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 2000.
- Panchón, C. *Manual de Pedagogía de la inadaptación social*. Barcelona: Dulac Edicions, 1998.
- Panchón, C. *Situación de menores de 16 a 18 años en centros de protección*. Barcelona: Dulac Edicions, 2001.
- Parcerisas, A. *Didáctica en educación social*. Barcelona: Graó, 1999.
- Santolaria, F. *Reeducación Social. La obra pedagógica de Josep Pedragosa*. Barcelona: Direcció General de Protecció i Tutela de Menors. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1984.
- Santolaria, F. *Marginación y educación: Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel Educación, 1997.

Bibliografia complementària:

- Aguilera, E. *Projecte reeducatiu per al menor inadaptat*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 1983.
- Arqueo, M. *Educación de calle*. Madrid: Editorial Popular, 1998.
- Bonal, R. *La pedagogía al carrer*. Barcelona: Editorial Claret, 1995.
- Bringiotty, I. *La escuela ante los niños maltratados*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Capdevila, M. i Ferran, M. *Els menors estrangers indocumentats no acompanyats*. Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 2003.
- Costa, P. *Tribus Urbanas*. Barcelona: Paidós, 1997.
- DGAI. *Què són els EAIA?* Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1988.
- GGAI. *Projecte Educatiu marc del Servei de Centres*. Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1992.
- Filella, G. *La intervenció psicopedagògica en el context no formal*. Lleida: Pagés Editors, 1999.
- Funes, J. *Mediació i justícia juvenil*. Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1994.
- González, B. *El adolescente marginal. Escuela y Trabajo*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2001.
- Núñez, V. *Modelos de educación social en la época contemporánea*. Barcelona: PPU, 1990.
- Ortega, J. *Educación social especializada*. Barcelona: Ariel Educación, 1999.
- Ruiz, C. *Educación social. Viejos usos y nuevos retos*. València: Universitat de València, 2003.
- Singer, L.R. *Resolución de conflictos*. Barcelona: Paidós, 1996.

Pràctiques I

Crèdits: 16 Curs: 2n.

Quadrimestre: Anual

Presencial/ Semipresencial: Presencial

PROFESSORS TUTORS:

Tots els professors i les professores de la Facultat d'Educació que imparteixen docència a la Diplomatura d'Educació Social.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Núria SIMÓ i GIL, coordinadora dels estudis d'Educació Social

Les *Pràctiques I* estan concebudes amb la finalitat de conèixer d'una forma més profunda la pràctica professional en una institució, servei o centre relacionat amb l'educació social. Les tasques principals que desenvoluparà l'estudiant són:

1. La participació en el treball professional, com a ajudant o col·laborador dels educadors del centre de pràctiques.
2. L'aprofundiment en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius als quals s'atén i s'educa.
3. L'observació i la reflexió més sistemàtica de la pràctica educativa del centre i de la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant.

Les *Pràctiques I* es duran a terme en un centre o institució que pertanyi a algun dels tres àmbits d'actuació de l'educació social que estableix el reial Decret 1420/1991:

- a. Animació sociocultural i educació en el temps lliure.
- b. Educació de les persones adultes i estructures educatives al llarg de la vida.
- c. Educació especialitzada.

Es procurarà que durant els dos períodes de pràctiques que hi ha a la Diplomatura d'Educació Social –a segon i tercer curs–, l'estudiant realitzi les pràctiques en centres diferents, encara que pertanyin al mateix àmbit d'actuació.

En tractar-se del primer contacte continuat i sistemàtic que la majoria d'estudiants mantindran amb un centre, servei o institució d'educació social, aquest període pretén ser una iniciació a la pràctica professional (més que no pas un aprofundiment), a partir de la qual l'estudiant haurà d'obtenir una visió general del centre de pràctiques i del treball educatiu que s'hi duu a terme.

OBJECTIUS:

1. Conèixer de prop el treball educatiu que es duu a terme en el centre de pràctiques i participar-hi activament sota la tutela del tutor del centre.
2. Aprofundir en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius atesos en un dels àmbits d'actuació de l'educació social.
3. Observar la pràctica educativa en un àmbit d'actuació de l'educació social
4. Reflexionar de forma sistemàtica sobre la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant en el centre.

Pla de Treball

Els objectius més concrets –o tasques a realitzar per l'estudiant durant les pràctiques– variaran en funció de les característiques del centre. Aquests objectius o tasques concretes s'acordaran durant els primers dies de l'estada de pràctiques pel tutor o la tutora del centre, l'estudiant en pràctiques i el tutor o tutora de la Universitat.

Aquestes tasques s'especificaran en un document, una còpia del qual es lliurarà a cada una de les parts (el tutor/a del centre de pràctiques, l'estudiant i el tutor/a de la Universitat).

Un altre aspecte important serà la reflexió que l'estudiant haurà d'anar fent durant el període de pràctiques sobre la realitat social i cultural dels usuaris atesos en el centre, sobre la pràctica educativa que s'hi duu a terme i sobre la seva pròpia pràctica com a estudiant. Aquesta reflexió quedarà recollida de forma sistemàtica en el *Diari de Camp* de les pràctiques.

Al final del període de pràctiques i dins del termini establert, l'estudiant lliurarà al tutor/a de la Universitat la *Memòria de Pràctiques II*. Aquesta memòria haurà d'incloure els següents apartats:

- Anàlisi de l'entorn de la institució de pràctiques.
- Anàlisi de la institució de pràctiques.
- Estudi del grup o persones a les quals s'atén en aquesta institució.
- Descripció i valoració de les tasques que haurà realitzat durant el període de pràctiques.
- Valoració general de les pràctiques.

TEMPORALITZACIÓ:

La durada de les *Pràctiques I* és de 7 setmanes i es realitzaran durant un període intensiu en els mesos de gener i febrer. El nombre total d'hores al centre és de 175, a raó d'unes 25 hores setmanals. De tota manera, el total d'hores i l'horari de pràctiques (la distribució de les hores de pràctiques durant la setmana i durant tot el període de pràctiques) variarà en funció de les característiques i necessitats del centre, a les quals s'adaptarà l'estudiant que hi faci les pràctiques.

La resta d'hores de treball de l'estudiant serviran per fer el diari de camp, assistir a les tutories individuals amb el tutor/a del centre, realitzar entrevistes per conèixer més a fons la realitat social i cultural del centre i realitzar activitats complementàries pactades amb el tutor/a de la Universitat relacionades amb les pràctiques I.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- L'assistència al centre durant el període intensiu establert i l'assistència a reunions i a altres activitats de la institució, sempre i quan aquesta ho autoritzi.
- L'assistència a les sessions de formació de pràctiques i les tutories amb el tutor o tutora de la Universitat.
- El procés d'elaboració del Diari de Camp i dels apartats de la Memòria de Pràctiques, que cal presentar al professor tutor dins dels terminis acordats.

Avaluació de resultats:

Per a la determinació de la nota final –que serà posada pel professor tutor– es valorarà el grau d'assoliment dels objectius generals de les Pràctiques I, a partir de:

1. L'informe del tutor del centre –que haurà de ser positiu– confirmat en l'entrevista i visita al centre.
2. L'intercanvi d'informació, a través de les trameses que caldrà realitzar durant el període de pràctiques, i entrevistes amb el propi estudiant.
3. El Diari de Camp i la Memòria de Pràctiques.

Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació

Crèdits: 6 **Curs:** 2n

Professor/a: Marta MARIMON i MARTÍ

Quadrimestre: Segon quadrimestre

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

1. Prendre consciència de l'impacte social de les tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC) a la societat actual i, en especial, a l'àmbit de l'educació no formal.
2. Familiaritzar-se amb els equipaments informàtics i adquirir destreses en la utilització dels diversos tipus de programes informàtics (processament de textos, full de càlcul, presentacions multimèdia).
3. Conèixer els recursos telemàtics i les seves aportacions a la cerca d'informació i a la comunicació.
4. Analitzar els efectes dels mitjans de comunicació de masses que es deriven de la seva especificitat tecnològica i expressiva, de les temàtiques que tracten i de la manera com les tracten.
5. Relacionar l'educació i els mitjans de comunicació de masses com a agents que poden generar aprenentatges i induir valors i pautes de comportament específics.
6. Potenciar la innovació educativa i professional.

CONTINGUTS:

1. Les Tecnologies de la Informació i de la Comunicació a la societat:
 - 1.1 Impacte de les TIC a la societat actual.
 - 1.2 Nocions bàsiques: maquinari i programari.
 - 1.3 Principals eines per a l'alfabetització informàtica:
 - 1.3.1 El processador de textos.
 - 1.3.2 El full de càlcul.
 - 1.3.3 Les presentacions multimèdia
 - 1.3.4 La telemàtica.
2. Els Mitjans de Comunicació de masses com a agents educatius.

METODOLOGIA:

Les sessions de classe serviran perquè la professora introdueixi cada bloc de contingut de l'assignatura que després l'estudiant haurà de treballar. També es farà alguna lectura sobre l'impacte de les TIC a la societat i es debatrà sobre els efectes socioeducatius dels mitjans de comunicació de masses.

Les sessions de treball dirigit són espais amb tres finalitats:

- a) Per realitzar una sèrie d'exercicis de cadascun dels blocs de contingut exposats a les sessions de classe.
- b) Per participar en un debat virtual sobre el paper de les TIC a la societat actual.
- c) Per realitzar una cerca d'informació a Internet i integrar tots els coneixements adquirits.

Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. A llarg del curs cada estudiant haurà fer dues tutories individuals (com a mínim).

El Pla de Treball és l'eina que serveix per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que es lliurarà al començament de curs a fi que l'estudiant planifiqui el treball a realitzar, i que s'haurà d'anar revisant en períodes concrets.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al final de cada bloc de contingut els estudiants presenten una sèrie d'exercicis sobre el tema. La correcció d'aquests exercicis permet fer el seguiment del procés d'aprenentatge i, per tant, determinar l'assoliment progressiu dels continguts treballats.
- Participació activa de l'estudiant en un debat virtual en el qual es reflexionarà sobre el paper de les TIC a la societat.
- Tutoria individual del procés d'aprenentatge seguit a l'assignatura.

Avaluació de resultats:

Realització d'un treball de cerca d'informació a Internet sobre un tema relacionat amb l'educació social en el qual s'hauran de posar en pràctica les eines informàtiques treballades des de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Castells, M. *La era de la informació. Economía, sociedad y cultura*. Vol. 1, 2, 3. Madrid: Alianza, 1997.
- Majó, J. *Chips, cables y poder. La clase dominante en el siglo XXI*. Barcelona: Planeta, 1997.
- Maldonado, T. *Crítica de la razón informàtica*. Barcelona: Paidós, 1998.
- McLuhan, M. *La Aldea global transformaciones en la vida y los medios de comunicación mundiales en el siglo XXI*. Barcelona: Gedisa, 1995.
- Negroponte, N. *El Mundo digital un futuro que ya ha llegado*. Barcelona: Ediciones B, 1999.
- Postman, N. *La desaparición de la infantesa*. Vic: Eumo, 1990.
- Reig R. *Medios de comunicación y poder en España prensa, radio, televisión y mundo editorial*. Barcelona: Paidós, 1998.
- San José, C. *Tecnologías de la información en la educación*. Madrid: Anaya Multimedia, 1998.
- Sancho, J.M. *Para una tecnología educativa*. Barcelona: Horsori, 1994.
- Wolf, M. *Los efectos sociales de los media*. Barcelona: Paidós, 1994.
- Wolton, D. *Internet, ¿y después? Una teoría crítica de los nuevos medios de comunicación*. Barcelona: Gedisa, 2000.

Bibliografia complementària:

Webs recomanades:

- Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya*: <http://www.ceesc.es>
- El Portal d'Educació Social*: <http://www.eduso.net>
- Projecte Òmnia. Accés a les Noves Tecnologies*: <http://www.xarxa-omnia.org>
- Ministerio de Educación y Ciencia. Tecnologías de la Información y la Comunicación educativas*: <http://wwwn.mec.es/educa/tice/index.html>
- Unesco*: <http://www.unesco.org>
- Pangea, Internet solidario*: <http://www.pangea.org>
- Revista Mitjans*: <http://mitjans.pangea.org/>
- Enciclopedia virtual de Tecnología Educativa*: <http://dewey.uab.es/pmarques/evte.htm>

Assignatures obligatòries de tercer curs

Pedagogia Social

Crèdits: 9 crèdits **Curs:** 3r

Professora: Isabel CARRILLO i FLORES

Quadrimestre: Anual

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

Aproximar-se a la pedagogia social a partir de la seva delimitació conceptual i evolució històrica.

Conèixer les aportacions de la pedagogia, la psicologia, la filosofia, la sociologia..., que permeten la seva fomentació.

Obrir un espai de reflexió sobre la seva aplicació a la realitat actual.

CONTINGUTS:

I. Aproximació a la pedagogia social

- El trajecte històric de la pedagogia social
- Significat, objecte i finalitats de la pedagogia social

II. La pedagogia social, un espai de reflexió i de projecció de l'educació social

- Característiques i problemàtiques del món actual (immigració i interculturalisme; dona i igualtat; infància i drets...)
- La dimensió política de l'educació social: drets humans i valors universals
- Pensar l'educació social davant els nous reptes socials i educatius

III. Pensaments i educació social

- a) L'educació com a socialització i desenvolupament de les competències socials
- b) Justícia i autonomia moral. El desenvolupament del judici moral i l'empatia
- c) Democràcia i convivència: l'ètica discursiva i la resolució de conflictes
- d) Pedagogia crítica i educació popular

IV. Els àmbits de l'educació social en la nostra realitat

- a) Els àmbits i accions no governamentals: solidaritat i cooperació educativa
- b) Els àmbits i accions governamentals: justícia social o exclusió

METODOLOGIA:

- *Sessions de Classe Presencial:* Els continguts es treballen a través d'explicacions que introdueixen els diferents temes; conferències i lectures que permeten conèixer i aprofundir en els continguts.

- *Sessions de Treball Dirigit:* Realització de treballs escrits que possibiliten estructurar la informació, comprendre i avançar en el coneixement; recerca d'informació i debats que obren l'espai per expressar-se, contrastar, analitzar i compartir el coneixement.

- *Tutoria:* Dubtes i consultes individuals i col·lectives respecte els diversos treballs a realitzar durant el curs.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Assistència, participació en les classes presencials
- Realització de les activitats individuals i de grup que es plantegin en les diferents sessions

Avaluació de resultats:

- Lectura i treball escrit d'un llibre relacionat amb els continguts de l'assignatura (individual).
- Reflexió escrita i presentació de l'àmbit de realització de les pràctiques i l'acció educativa desenvolupada (grup).
- Prova escrita sobre els continguts de l'assignatura (individual).

Per aprovar l'assignatura s'ha d'obtenir un mínim de 5 en cadascun dels apartats de l'avaluació descrits.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Aldana, C. *Pedagogía Crítica*. Guatemala: Serviprensa Centroamericana, 2001.
- Diversos Autors *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: Cisspraxis, 2000.
- Fermoso, P. *Pedagogía social. Fundamentación científica*. Barcelona: Herder, 1994.
- Freire, P. *Pedagogía del oprimido*. Madrid: Siglo XXI, 1993.
- López, J.A. *Tratado de pedagogía social*. Barcelona: Cooperativa Sant Jordi, 1999.
- Luzuriaga, L. *Pedagogía social y política*. Buenos Aires: Losada, 1968 (5a ed.).
- Mallart, J.; Teixidó, M.; Vilanou, C. (ed.). *Repensar la pedagogía, avui*. Vic/Barcelona: Eumo/Societat Catalana de Pedagogia, 2001.
- Natorp, P. *Pedagogía social. Teoría de la educación de la voluntad sobre la base de la comunidad*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2001.
- Núñez, V. *Modelos de educación social en la época contemporánea*. Barcelona: PPU, 1990.
- Núñez, V. *Pedagogía social: cartas para navegar en el nuevo milenio*. Buenos Aires: Santillana, 1999.
- Núñez, V. *La educación en tiempos de incertidumbre: las apuestas de la Pedagogía Social*. Barcelona: Gedisa, 2002.
- Ortega, J. *Pedagogía social especializada*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Petrus, A. (coord.). *Pedagogía social*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Quintana, J.M. *Pedagogía social*. Madrid: Dykinson, 1984.
- Quintana, J.M. *Textos clásicos de pedagogía social*. València: Nau Llibres, 1999.

Bibliografia complementària:

- Amnistia Internacional. *Ahora que es la hora de saber. Informe 2002*.
- Banks, S. *Ética y valores en el trabajo social*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Bouchet-Saulnier, F. *Diccionario práctico de derecho humanitario*. Barcelona: Península, 2001.
- Collelledemont, E.; Vilanou, C. (coords.). *Historia de la educación en valores. Vol. I i Vol. II*. Barcelona: Desclée Brower, 2000-2001.
- Dahl, R. *La democracia. Una guía para ciudadanos*. Madrid: Taurus, 1999.
- Diversos Autors *Les organitzacions no governamentals per al desenvolupament a Catalunya*. Barcelona: Caixa Catalunya, 1999.
- Fernández Enguita, M. *Sociología de la educación*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Fullana, J. (coord.). *Els camps de treball de l'educador social*. Archidona: Aljibe, 1999.
- Galeano, E. *Patatas arriba. La escuela del mundo al revés*. Madrid: Siglo XXI, 1998.
- Guisán, E. *Más allá de la democracia*. Madrid: Tecnos, 2000.
- Hombres, T. *El derecho a la equidad*. Barcelona: Icària, 1997.
- Kohlberg, L. *Psicología y desarrollo moral*. Bilbao: Desclée Borwer, 1992.
- López, R. *Fundamentos políticos de la educación social*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Marina, J.A.; de la Válgoma, M. *La lucha por la dignidad. Teoría de la felicidad política*. Barcelona: Anagrama, 2000.
- Pérez de Armiño, K. (dir.). *Diccionario de cooperación al desarrollo*. Barcelona/Bilbao: Icària/Hegoa, 2000.

- Puig, J.M. *La construcción de la personalidad moral*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Riera, J. *Concepto, formación y profesionalización del educador social, el trabajador social y el pedagogo social*. València: Nau Llibres, 1998.
- Romans, M.; Petrus, A.; Trilla, J. *De profesión: educador (a) social*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Sánchez, A. *Ética de la intervención social*. Barcelona: Paidós, 1999.
- Trilla, J. *La educación fuera de la escuela. Ámbitos no formales y educación social*. Barcelona: Ariel, 1998 (3a ed.).

Intervenció Socioeducativa en el Camp de les Discapacitats

Crèdits: 9 **Curs:** 3r

Professora: Ester SARQUELLA

Quadrimestre: Anual

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Conèixer el marc conceptual actual de la discapacitat des d'un punt de vista ampli (mèdic, ètic, pedagògic, sociològic...) i particular (definicions, propostes de classificació, legislació...) i les seves implicacions en el terreny de l'acció socioeducativa.
- Adquirir els criteris generals per a l'anàlisi, disseny, programació i avaluació en el treball amb l'àmbit de la discapacitat en programes d'acció social i educativa i els criteris socioeducatius per a les àrees de la vida diària de la persona amb discapacitat.
- Conèixer i analitzar els rols i funcions de l'educador/a social en els diferents contextos o àmbits d'acció socioeducativa en el camp de les disminucions.
- Incorporar elements actitudinals positius en relació a la *diferència* en general i a la discapacitat en particular en la tasca socioeducativa amb el col·lectiu.

CONTINGUTS:

1. Marc conceptual entorn a la discapacitat
 - a. Introducció a les diferències individuals i a la discapacitat com a realitat social
 - b. Evolució històrica i tendències actuals a l'entorn de la comprensió de la discapacitat
 - c. Propostes actuals en la definició, classificació i tipologia de discapacitats
 - d. Legislació vigent sobre l'atenció a les persones amb discapacitat
 - e. Principis bàsics de l'atenció a les persones amb discapacitat
2. Atenció a les persones amb discapacitat
 - a. Les persones amb disminució com a protagonistes de l'acció socioeducativa
 - b. Avaluació i anàlisi de necessitats socioeducatives de les persones amb discapacitats
 - c. La resposta educativa: possibilitats i característiques (PEI)
 - d. L'atenció socioeducativa a les persones amb discapacitat:
 - i. Al llarg de la vida: etapa preescolar i escolar, vida adulta, tercera edat
 - ii. En totes les àrees de la persona: quotidianitat, temps lliure, família, integració laboral...
 - iii. Serveis i suports per a les persones discapacitades
3. Aspectes específics de l'atenció socioeducativa als diferents tipus de discapacitats

METODOLOGIA:

Les sessions de classe es plantejaran com un espai per a aportar aquells continguts fonamentals de l'assignatura que llavors es complementaran en les sessions de treball dirigit i el treball dels alumnes. Es combinaran l'exposició per part de la professora amb activitats de debat, aportació d'experiències, l'anàlisi de documents i vídeos i la confrontació d'idees.

Les sessions de treball dirigit es destinaran fonamentalment a desenvolupar, de forma pràctica, els continguts de les sessions de classe. En aquest sentit seran sessions de treball en equip entorn l'anàlisi de casos pràctics, experiències, propostes d'intervenció, temàtiques transversals o complementàries...

Les sessions de tutoria individual serviran per a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs seran necessàries com a mínim 2 tutories individuals i 2 més de grup.

El Pla de Treball és l'instrument que concreta els objectius, activitats i treball per a l'alumne/a que facilitarà la professora a l'inici de cada tema per a la planificació i organització del treball.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Tutories individuals de seguiment de l'aprenentatge de l'alumne/a
- Tutories grupals de seguiment de l'elaboració del treball de grup

Avaluació de resultats:

- Treball en grup amb una part oral i una altra escrita (30%)
- Lectura i recensió d'una lectura recomanada (20%)
- Activitats de treball dirigit, tutories individuals, assistència i participació (20%)
- Prova de l'assignatura (30%)

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Barton, L. (comp.) *Discapacidad y sociedad*. Madrid: Morata, 1998.
- Pallisera, M. *Atenció a persones adultes amb discapacitat psíquica*. Girona: Universitat de Girona. Col·lecció Educació Social, 1998.
- Puigdellívol, I. (coord.) *Necessitats educatives especials*. Vic: Eumo Editorial, Barcelona: Publicacions UB, Publicacions UAB, 1993.
- Pujolàs, P. *Atención a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la Educación Obligatoria*. Archidona (Málaga): Ediciones Aljibe, 2001.
- Salvador, F. (dir.) *Enciclopedia psicopedagógica de necesidades educativas especiales*. Archidona (Málaga): Aljibe, 2 vol. 2001.

Bibliografia complementària:

- Casado, P. *Panoràmica de la discapacidad*. Col. Intress. Barcelona: 1991.
- Díaz, R.M. *Personas con Discapacidad: Una aproximación desde el Trabajo Social*. Sevilla: Aconcagua Libros, 2004.
- López, M. *Lecturas sobre integración escolar y social*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Mardomingo, M.J. *Psiquiatría para padres y educadores. Ciencia y arte*. Madrid: Narcea, 2002.
- Muntaner, J. *La sociedad ante el deficiente mental: normalización, integración educativa, inserción social y laboral*. Madrid: Narcea, 1998.
- Pallisera, M. *Transición a la edad adulta y vida activa de personas con discapacidad psíquica*. Barcelona: EUB, 1996.
- Schalock, R.L., Verdugo, M. A. *Calidad de vida: manual para profesionales de la educación, salud y servicios sociales*. Madrid: Alianza, 2003.
- Sinason, V. *Comprendiendo a tu hijo discapacitado*. Barcelona: Paidós, 1998.

Pràctiques II

Curs: 3r.

Quadrimestre: Anual

Presencial/ Semipresencial: Presencial

PROFESSORS TUTORS:

Tots els professors i les professores de la Facultat d'Educació que imparteixen docència a la Diplomatura d'Educació Social.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Núria SIMÓ i GIL, coordinadora dels estudis d'Educació Social.

Anual. 16 crèdits.

Les *Pràctiques II* estan concebudes per conèixer d'una forma més profunda la pràctica professional en una institució, servei o centre relacionat amb l'educació social. Les tasques principals que desenvoluparà l'estudiant són:

1. La participació en el treball professional, no només com a ajudant o col·laborador dels educadors del centre de pràctiques, sinó també, d'una manera més directa –sempre sota la tutela del tutor del centre– per mitjà del disseny, aplicació i valoració d'un projecte d'intervenció educativa adequat a les necessitats dels usuaris, en el marc de les finalitats i prioritats pedagògiques del centre de pràctiques.
2. L'aprofundiment en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius als quals s'atén i s'educa.
3. L'observació i la reflexió més sistemàtica de la pràctica educativa del centre i de la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant.

Les *Pràctiques II* es duran a terme en un centre o institució que pertanyi a algun dels tres àmbits d'actuació de l'educació social que estableix el Reial Decret 1420/1991:

- a. Animació sociocultural i educació en el temps lliure.
- b. Educació de les persones adultes i estructures educatives al llarg de la vida.
- c. Educació especialitzada.

En principi l'estudiant haurà de realitzar les Pràctiques II en un centre diferent del de les Pràctiques I, tot i que pot pertànyer al mateix àmbit d'actuació.

En tractar-se de les segones pràctiques que els estudiants realitzen en un centre, servei o institució d'educació social, durant aquest període l'estudiant haurà de tenir l'ocasió d'aprofundir en algun aspecte o de realitzar un projecte d'intervenció més específic, degudament planificat, aplicat i valorat pel propi estudiant, sota la tutela del tutor/a del centre.

OBJECTIUS:

1. Conèixer de prop el treball educatiu que es duu a terme en el centre de pràctiques i participar-hi activament sota la tutela del tutor/a del centre.
2. Aprofundir en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius atesos en un dels àmbits d'actuació de l'educació social.
3. Observar la pràctica educativa i fer una proposta d'intervenció socioeducativa en un àmbit d'actuació de l'educació social.
4. Reflexionar de forma sistemàtica sobre la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant en el centre.

Pla de Treball

Els objectius més concrets –o tasques a realitzar per l'estudiant durant les pràctiques– variaran en funció de les característiques del centre. Aquests objectius o tasques concretes s'acordaran durant els primers dies de l'estada de pràctiques pel tutor o la tutora del centre, l'estudiant en pràctiques i el tutor o tutora de la Universitat.

Aquestes tasques s'especificaran en un document, una còpia del qual es lliurarà a cada una de les parts (el tutor del centre de pràctiques, l'estudiant i el tutor de la Universitat).

Un element important de les *Pràctiques II* serà el *Projecte d'Intervenció Educativa* que l'estudiant haurà de dissenyar, aplicar i valorar, sota la tutela del seu tutor del centre, d'acord amb les necessitats educatives dels usuaris i les finalitats i prioritats pedagògiques del centre.

Un altre aspecte important serà la reflexió que l'estudiant haurà d'anar fent durant el període de pràctiques sobre la realitat social i cultural dels usuaris atesos en el centre, sobre la pràctica educativa que s'hi duu a terme i sobre la seva pròpia pràctica com a estudiant. Aquesta reflexió quedarà recollida de forma sistemàtica en el *Diari de Camp* de les pràctiques.

Al final del període de pràctiques i dins del termini establert, l'estudiant lliurarà al tutor de la Universitat la *Memòria de Pràctiques II*. Aquesta memòria haurà d'incloure els següents apartats:

- Anàlisi de l'entorn de la institució de pràctiques.
- Anàlisi de la institució de pràctiques.
- Estudi del grup o persones a les quals s'atén en aquesta institució.
- Descripció i valoració del projecte d'intervenció educativa que haurà dut a terme durant el període de pràctiques.
- Valoració general de les pràctiques.

TEMPORALITZACIÓ:

La durada de les *Pràctiques II* és de 7 setmanes i es realitzaran durant un període intensiu en els mesos de gener i febrer. El nombre total d'hores al centre és de 175, a raó d'un 25 hores setmanals. De tota manera, el total d'hores i l'horari de pràctiques (la distribució de les hores de pràctiques durant la setmana i durant tot el període de pràctiques) variarà en funció de les característiques i necessitats del centre, a les quals s'adaptarà l'estudiant que hi faci les pràctiques.

La resta d'hores de treball de l'estudiant serviràn per fer el diari de camp, assistir a les tutories individuals amb el tutor del centre, realització d'entrevistes per conèixer més a fons la realitat social i cultural del centre i cercar material per a l'elaboració del projecte d'intervenció educativa.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés

- L'assistència al centre durant el període intensiu establert i l'assistència a reunions i a altres activitats de la institució, sempre i quan aquesta ho autoritzi.
- El procés de presa de decisions i realització del Projecte d'Intervenció Educativa.
- L'assistència a les sessions de formació de pràctiques i les tutories amb el professor tutor
- El procés d'elaboració del Diari de Camp i dels apartats de la Memòria de Pràctiques, que cal presentar al professor tutor dins dels terminis acordats.

Avaluació de resultats:

Per a la determinació de la nota final –que serà posada pel professor tutor– es valorarà el grau d'assoliment dels objectius generals de les Pràctiques II, a partir de:

1. L'informe del tutor del centre –que haurà de ser positiu– confirmat en l'entrevista i visita al centre.
2. L'intercanvi d'informació, a través de les trameses que caldrà realitzar durant el període de pràctiques i entrevistes amb el propi estudiant.
3. El Projecte d'Intervenció Educativa.
4. El Diari de Camp i la Memòria de Pràctiques.

Programes d'Animació Sociocultural

Crèdits: 6 **Curs:** 3r.

Professor/a: Joan VERA i SAUCEDO

Quadrimestre: Primer

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Conèixer el marc teòric que fonamenta el treball educatiu de l'animació sociocultural (ASC).
- Adquirir i valorar les diferents estratègies metodològiques de l'animació sociocultural.
- Analitzar diferents experiències d'animació sociocultural i conèixer els recursos existents.
- Aprendre a dissenyar un programa d'animació sociocultural.
- Prendre consciència de les contradiccions de l'ASC.

CONTINGUTS:

1. L'animació sociocultural: una pràctica contextualitzada.
2. Què és i què pretén l'animació sociocultural (ASC).
 - Diferents conceptes d'animació sociocultural.
 - El concepte de cultura.
 - El concepte d'animació.
3. El marc legal.
4. La funció social i la funció cultural de l'ASC.
5. Els actors de l'animació sociocultural.
6. La funció d'animador/a sociocultural i el paper de l'educador/a social.
7. Models d'intervenció en animació sociocultural.
8. Planificació i disseny de programes d'ASC.
9. La participació ciutadana i els moviments socials.

METODOLOGIA:

L'assignatura s'estructura a partir de:

- *Les sessions de classe.* Introducció del tema per part del professor; presentació d'experiències d'animació sociocultural, lectura i comentaris d'articles i documents, projecció de vídeos, treball en petits grups i debats a classe.
- *Les sessions de treball dirigit* consisteixen en l'anàlisi de diferents experiències d'animació sociocultural, estudi de casos i el treball de grup.
- *La sessió de tutoria individual* és un espai per comentar les lectures recomanades, fer el seguiment dels aprenentatges realitzats, avaluar el ritme de l'assignatura i avaluar els continguts que treballem a classe.
- Es valorarà la participació en activitats relacionades amb l'animació sociocultural.
- L'estudiant elaborarà un *Pla de treball* per a cada unitat temàtica. Hi constarà els diferents apartats a partir dels quals s'estructurarà cada tema: exposició a classe, articles i documents que cal treballar, participació en diferents activitats, treball de camp...

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- La tutoria individual
- Les tutories de grup per fer el seguiment del treball

Avaluació de resultats:

- El treball de grup –anàlisi o disseny d'un projecte d'animació sociocultural.
- Els comentaris de text, anàlisi de documents i estudi de casos.
- Es valorarà la iniciativa personal: participació a classe, visites a experiències d'ASC, lectura de la bibliografia recomanada...
- L'entrevista personal.

BIBLIOGRAFIA:**Bibliografia bàsica:**

- Aguilar, M^aJ. *Como animar un grupo*. Mèxic: El Ateneo, 1991.
- Besnard, P. *L'animador sociocultural*. Barcelona: Pleniluni, 1994.
- Bonal, R. *La pedagogía al carrer. Teoría i pràctica de l'educador de carrer*. Barcelona: Claret, 1991.
- Froufe, S. *Técnicas de grupo en animación comunitaria*. Salamanca: Amaru, 1998.
- Pérez, G. *Modelos de investigación cualitativa en educación social y animación sociocultural*. Madrid: Narcea, 2000.
- Roig, M. (coord.). *Treball comunitari. Aspectes polítics i tècnics*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1987.
- Sánchez M. *La participación. Metodología y práctica*. Madrid: Editorial Popular, 1991.
- Sánchez, J. (coord.). *Participación ciudadana i govern local: els Consells ciutadans*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill i Ed. Mediterrània, 2000.
- Schnapper, D. *¿Qué és ciutadania?*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Trilla, J. *Otras educaciones. Animación sociocultural, formación de adultos y ciudad educativa*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Úcar, X. *La animación sociocultural*. Barcelona: Ceac. Pedagogia Social, 1992.
- Ucar, X. *El teatro en la animación sociocultural*. Madrid: Editorial Diagrama, 1992.
- Unesco Ediciones. *Informe Mundial sobre la educación 1998*. Madrid, 1998.
- Unesco Ediciones. *Informe Mundial sobre la cultura 2000-2001*. Madrid, 2001.

Bibliografia complementària:

- Comas, M.; Funes, J. *Educadores i educadors de carrer: de l'opció ideològica a l'opció tecnicometodològica*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill –Finestra Oberta n. 20–, 2001.
- Costa, M. ; Lopez, E. *Manual del educador social 1 y 2*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales, 1991.
- Font, T; Allepuz, R. *Per una globalització més justa. Parlem?*. Barcelona: Justícia i Pau, 2002.
- Imbernón, F. (coord.). *La educación en el siglo XXI. Los retos de futuro inmediato*. Barcelona: Graó. Biblioteca de Aula, 1999.
- Marchioni, M. *Planificación social y organización de la comunidad*. Madrid: Editorial Popular, 1985.
- Petrus, A. (coord.). *Pedagogía social*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Gutiérrez, L. *Métodos para la animación sociocultural*. Madrid: CCS, 1997.
- Sánchez, M. *Metodología y práctica de la participación*. Madrid: Editorial Popular, 1986.
- Villasante, T. *Prácticas locales de creatividad social*. Madrid: El Viejo Topo, 2001.
- Zamora, A. *Recursos lúdico-festivos*. Madrid: CCS, 1993.

Formació Ocupacional

Crèdits: 6 crèdits **Curs:** 3r

Professora: Esther FATSINI i MATHEU

Quadrimestre: Segon

Presencial/ Semipresencial: Presencial

INTRODUCCIÓ:

La formació s'ha convertit, en el context actual, en el mitjà per accedir a una feina, millorar-la o canviar-la, i en una font de riquesa no només acadèmica i laboral, sinó personal i social (per exemple, conèixer altres persones que treballen o volen treballar en el mateix àmbit professional). En l'assignatura es farà un repàs de les característiques específiques de la formació ocupacional, en aquest procés de construcció d'una identitat professional i ocupacional per a la inserció i/o la reinserció laboral de les persones.

OBJECTIUS:

- Conèixer el paper i la necessitat de la formació pel treball.
- Reconèixer els diferents organismes que gestionen la formació ocupacional.
- Conèixer algunes mesures per facilitar la transició al mercat de treball.
- Valorar les perspectives de treball professional en aquest àmbit.

CONTINGUTS:

1. Formació i treball.
 - 1.1. El sistema educatiu i les lleis que el regulen.
 - 1.2. Orientació i formació.
 - 1.3. L'ocupació i l'atur.
 - 1.4. Característiques del mercat de treball.
 - 1.5. Precarietat social laboral.
2. Les competències i la legislació en l'àmbit de la formació professional.
 - 2.1. El context europeu de la formació.
 - 2.1.1. Els nivells de competència.
 - 2.2. Organismes que gestionen la formació a nivell estatal espanyol.
 - 2.2.1. La qualificació i la competència professional.
 - 2.2.2. La llei de les qualificacions i la formació professional.
 - 2.2.3. El catàleg de títols de formació professional i els certificats de professionalitat.
 - 2.3. Les competències en l'àmbit català.
3. Els/les formadors/es i els centres de formació
 - 3.1. El paper del formador/a i el de l'educador/a social en la formació ocupacional.
 - 3.2. Els centres de formació i la qualitat.
4. La transició a la vida activa. Mesures d'actuació pel foment de l'ocupació
 - 4.1. Estratègies d'inserció laboral i comunitària.
 - 4.1.1. Els intermediaris en el mercat de treball.
 - 4.1.2. Les tècniques de recerca de feina com a complementàries a la formació.
 - 4.2. El paper de les noves tecnologies. Teleformació i teletreball.
 - 4.3. Informació professional.
5. Experiències i programes de formació ocupacional.

METODOLOGIA:

La dinàmica de l'assignatura demana un alt grau de responsabilitat de l'alumnat en el seu aprenentatge, per a la qual cosa es faran diferents tipus de sessions:

- *Sessions de Classe Presencial*: Introducció de temes, orientació dels continguts, seminaris de treball, etc. En aquestes sessions hi haurà un treball impulsat per la professora a partir de textos, vídeos, exposicions, conferències... Poden ser una o dues sessions a la setmana.
- *Sessions de Treball Dirigít*: Realització d'un treball en grup i el seu seguiment virtual i/o presencial del treball grupal, així com activitats individuals i/o col·lectives presencials i no presencials (de recerca d'informació, treball cooperatiu i/o individualitzat...). En aquest cas hi ha un paper actiu de l'alumnat en el procés d'aprenentatge a partir d'activitats pràctiques sobre temes de l'assignatura. Poden ser una o dues sessions a la setmana.
- *Tutories i consultes*: És obligatòria una trobada mínima durant el quadrimestre respecte el procés formatiu realitzat. No obstant, l'alumnat pot sol·licitar-ne les que cregui oportunes.

Pla de Treball:

A l'inici de curs es detallaran els diversos Plans de Treball que s'hauran de desenvolupar (de durada aproximada 2/3 setmanes), i que inclouen les sessions de classe presencial i les de treball dirigit que es realitzaran en les sessions següents. En l'organització horària setmanal es contemplarà un espai de temps pel desenvolupament de les diverses activitats a desenvolupar en aquests Plans.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- *Activitats individuals i/o col·lectives*: seguiment del procés a partir de la presentació dels resultats per escrit (treballs, posters, anàlisi de textos...), presentacions orals col·lectives (debats, col·loquis...) i/o individualitzades (tutories personalitzades...).
- *Treball de grup*: seguiment i orientació dels continguts.

Avaluació de resultats:

- Realització d'una *prova d'avaluació individual* al final del quadrimestre de reflexió sobre els diferents aspectes treballats a classe o a partir de les activitats presencials i virtuals. Es pot realitzar amb els materials que s'hagin anat treballant durant el curs.
- Realització d'un *treball de grup* durant el quadrimestre a partir de l'anàlisi de les problemàtiques específiques d'un col·lectiu (a determinar a partir dels interessos de les persones membres del grup) de cara a la seva inserció professional i la tasca d'orientació professional a emprendre. Aquest treball s'exposarà a final de quadrimestre en una sessió específica d'intercanvi de resultats dels diferents treballs que s'hagin desenvolupat durant el curs.

La nota final, per tant, serà la suma dels següents aspectes:

– Activitats realitzades durant el quadrimestre	40%
– Treball realitzat en grup:	30%
– Prova d'avaluació:	30%

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Adame, M.T. (coord.). *Orientació per a la inserció sociolaboral dels joves: Recull d'experiències i materials*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 1999.

- Alcaide, M.; González, M i Flórez, I. *Mercado de trabajo, reclutamiento y formación en España*. Madrid: Pirámide, 1996.
- Álvarez, M. *Orientación profesional*. Barcelona: Cedecs, 1995.
- Arnaiz, P.; Guerrero, C. *Discapacidad psíquica: formación y empleo*. Archidona: Aljibe, 1999.
- Del Pozo, I. *Formación de formadores*. Madrid: Pirámide, 1997.
- Ferrández, A., Tejada, J.; Jurado, P.; Navío, A. I Ruiz, C. *El formador de formación profesional ocupacional*. Barcelona: Octaedro, Grupo CIFO, 2000.
- Gairín, J., Ferrández, A.; Tejada, J. i Navío, A. (coords.). *Formación para el empleo*. Bellaterra, 1996.
- Jiménez, B. *Claves para comprender la formación profesional en Europa y en España*. Barcelona: EUB, 1996.
- La formació professional i les transformacions socials i econòmiques*. Actes de les XIV Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans. Mataró, 1999.
- Pérez-Díaz, V.; Rodríguez, J.C. *La educación profesional en España*. Madrid: Fundación Santillana, 2002.
- Puchol, Ll. *Reorientación de carreras profesionales*. Madrid: Esic, 1994.
- Riart, J. *Elegir una profesión. Proceso de reflexión para elegir bien una profesión*. Barcelona: PPU, 1996.
- Rodríguez Moreno, M.L. *El mundo del trabajo y las funciones del orientador*. Barcelona: Barcanova, 1992.
- Salvà, F.; Pons, C.; Morell, A. *Proyectos de inserción sociolaboral y economía social. Descripción, análisis y propuestas para la intervención*. Madrid: Ed. Popular, 2000.
- Vaillant, D.; Marcelona, C. *Las tareas del formador*. Archidona: Aljibe, 2001.

Bibliografía complementaria:

- Bermejo, B.; Domínguez, G. i Morales, J.A. (coords.). *Formación profesional ocupacional de un futuro inmediato*. Sevilla: Universidad de Sevilla, Grupo de Investigación Didáctica, 1996.
- Diputació de Barcelona. *La formació a Catalunya en el canvi de segle*. Barcelona, 1998.
- Escobedo, A. *Els nous filons d'ocupació i els joves: reptes i possibilitats de futur*. Barcelona: Cirem, Espais de reflexió n. 2, 2000.
- Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal. Models d'orientació*. Lleida: Pagès Editors, 1999.
- Montané, J. *Orientación ocupacional*. Barcelona: Ceac, 1993.
- Poal, G. *Entrar, quedarse, avanzar*. Madrid: Siglo XXI 1993.
- Revista *Educación*, n. 20.

Progressió de l'adquisició de les competències dels educadors i educadores

Taula núm. 4: Competències instrumentals, sistèmiques i interpersonals que es treballen a les assignatures troncales i obligatòries dels estudis

	PRIMER CURS												SEGON CURS						TERCER CURS			
	Llengua, Societat i Educació	Didàctica General	Coneixement de l'Entorn	Psicologia del Desenvolupament	Sociologia i Antropologia Social	Teories i Insit. Contemp. D'Educ.	Educació Permanent	Psicologia Social i de les Organitz.	Prog. d'Educ. de les Persones Adul.	Org. i Gest. Insit. Educ. No Form.	Int. Educ. Probl. Fonam. Desad. Soc.	Noves Tecnologies aplicades a l'Ed.	Pràctiques I	Pedagogia Social	Inter. Socieducat. en el camp Discap.	Prog. D'Animació Sociocultural	Formació Ocupacional	Pràctiques II				
COMPETÈNCIES INSTRUMENTALS																						
1	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
	Coneixement sobre els diferents àmbits de la vida en societat (sociològic, històric, polític, pedagògic, filosòfic, de pensament polític, psicològic, etc.)																					
2		X	X	X	X		X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
	Coneixement de les característiques fonamentals dels entorns socials i laborals d'acció educativa.																					
3													X	X	X	X	X	X	X			
	Coneixement dels principals tipus de desadaptació social i les línies generals d'acció entre ells.																					
4						X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
	Coneixement del context institucional: marc legislatiu (sobre educació, benestar social, serveis socials...) i els mecanismes per actualitzar-los, models d'organització dels serveis i institucions dedicats a l'atenció socioeducativa, protocols administratius, etc.																					
5	X	X	X	X															X			
	Coneixement dels factors biològics, ecològics i ambientals que afecten els processos socioeducatius.																					
6		X																				
	Coneixement dels estadis evolutius de la població infantil, jove i adulta amb què es treballa.																					
7										X					X	X	X	X				
	Coneixement dels fonaments teòrics dels processos d'orientació i intervenció per a la integració social i laboral.																					
8												X							X			
	Coneixement de les TIC i del seu potencial educatiu dins el teixit social, cultural i laboral.																					
9	X								X				X						X			
	Coneixement dels fonaments del disseny i ús dels recursos socioeducatius presents en el context de la pràctica educativa.																					
10	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
	Coneixement d'eines i instruments d'anàlisi de valoració de la realitat																					
11		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
	Coneixement per a la prevenció i compensació de dificultats per promoure la justícia social entre els educands.																					
12	X	X	X	X	X														X			
	Coneixement dels mètodes i estratègies d'investigació en educació social.																					

	COMPETÈNCIES INSTRUMENTALS	PRIMER CURS										SEGON CURS					TERCER CURS				
		Llengua, Societat i Educació	Didàctica General	Coneixement de l'Entorn	Psicologia del Desenvolupament	Sociologia i Antropologia Social	Teories i Insit. Contemp. D'Educ.	Educació Permanent	Psicologia Social i de les Organitz.	Prog. d'Educ. de les Persones Adul.	Org. i Gest. Insit. Educac. No Form.	Int. Educ. Probl. Fonam. Desad. Soc.	Noves Tecnologies aplicades a l'Ed.	Pràctiques I	Pedagogia Social	Inter. Socieducat. en el camp Discap.	Progr. D'Animació Sociocultural	Formació Ocupacional	Pràctiques II		
13	Capacitat per a adoptar una mirada complexa de la realitat. Tècniques de recollida d'informació, Criteris de selecció i d'organització de la informació i Estratègies d'anàlisi de la informació.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
14	Capacitat per a fer anàlisi de contextos institucionalitzats.						X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
15	Capacitat per a identificar i reconèixer el saber educatiu viu i creat en i des de l'experiència.	X	X				X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
16	Capacitat per resoldre problemes i prendre decisions.	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
17	Capacitats comunicatives (bona comprensió i expressió oral i escrita).	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
18	Capacitats argumentatives (coherència de discurs, mare teòric i rigor argumentatiu).	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
19	Capacitat per a interpretar diagnòstics.									X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
20	Capacitat per adquirir habilitats comunicatives en una llengua estrangera.	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
21	Capacitat per conèixer la complexitat de les diferents funcions i tasques de l'educador/a social: Funció educativa, docent, de prevenció, informativa, d'animació, organitzativa, de gestió, compensadora, de promoció, etc.	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
22	Actitud curiosa i inquieta esp a la realitat social, econòmica, cultural i política de la societat, per conèixer i fer anàlisi dels contextos	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		

	PRIMER CURS								SEGON CURS				TERCER CURS					
	Llengua, Societat i Educació	Didàctica General	Coneixement de l'Entorn	Psicologia del Desenvolupament	Sociologia i Antropologia Social	Teories i Insit. Contemp. D'Educ.	Educació Permanent	Psicologia Social i de les Organitz.	Prog. d'Educ. de les Persones Adul.	Org. i Gest. Insit. Educ. No Form.	Int. Educ. Probl. Fonam. Desad. Soc.	Noves Tecnologies aplicades a l'Ed.	Pràctiques I	Pedagogia Social	Inter. Socieduc. en el camp Discap.	Progr. D'Animació Sociocultural	Formació Ocupacional	Pràctiques II
COMPETÈNCIES INTERPERSONALS																		
23	X	X					X	X	X	X	X		X			X	X	X
24	X	X	X		X			X	X	X	X	X	X		X	X	X	X
25							X	X	X				X					X
26	X	X		X				X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
27								X	X	X	X		X	X				X
28			X						X	X	X		X	X	X	X	X	X
29									X	X	X		X	X		X	X	X
30	X	X	X	X	X			X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
31	X	X	X		X			X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
32	X	X		X	X			X	X	X	X		X	X		X	X	X
33		X		X	X			X	X	X	X		X	X		X	X	X

	PRIMER CURS											SEGON CURS					TERCER CURS				
	Llengua, Societat i Educació	Didàctica General	Coneixement de l'Entorn	Psicologia del Desenvolupament	Sociologia i Antropologia Social	Teories i Instit. Contemp. D'Educ.	Educació Permanent	Psicologia Social i de les Organitz.	Prog. d'Educ. de les Persones Adul.	Org. i Gest. Instit. Educad. No Form.	Int. Educ. Probl. Fonam. Desad. Soc.	Noves Tecnologies aplicades a l'Ed.	Pràctiques I	Pedagogia Social	Inter. Socieducat. en el camp Discap.	Prog. D'Animació Sociocultural	Formació Ocupacional	Pràctiques II			
COMPETÈNCIES SISTÈMIQUES																					
34	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
35	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
36	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
37	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
38	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
39	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
40	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
41	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
42	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
43	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
44	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
45	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		